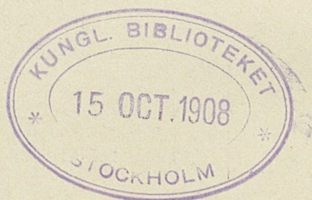

VINTER
ROSOR
ILLUSTRERAD
KALENDER

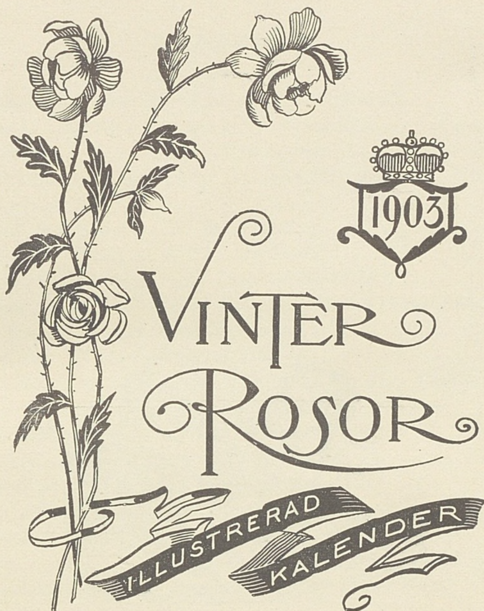
1903

Kungl. biblioteket
0 0000 000092138

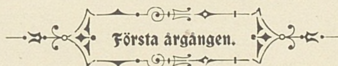

"Si, jag bådar eder stor glädje."

Redigerad af

JOHN EM. HILLBERG och
ALFRED ANDERSON.

UTGIFVEN AF
SWEDISH M. E. BOOK CONCERN,
152 OAK STREET, CHICAGO.

TRYCKT HOS
W. WILLIAMSON,
1 & 3 N. CLARK ST.,
CHICAGO, ILL.

INNEHÅLL.

"I dag är eder född Frälsaren."

VINTERROSOR.

Af *Jakob Bonggren.*

⁂

De gått sin kos, de sommardagar sköna;
På jorden glädjetiden är så kort.
Hvar enda härlig ros uti det gröna
Har bleknat efter hand och vissnat bort.
Små fåglar, hvilkas ljufva sång förtjusar
En hvar som hör dem, sjunga icke mer;
Bland kala grenar vintervinden susar,
Och snö ur mörka skyar sållas ner.

Väl den, som i sitt bröst en sommar finner,
När utanför den kulna tiden rår!
Väl den, för hvilken glädjen ej försvinner,

Där högt i sky ej mer en lärka slår!
Väl den, som lärt sig älska, tro och hoppas
Och fäst sig håller vid Guds nåds förbund!
Väl den, för hvilken alltid rosor knoppas
Uti ett ödmjukt, renadt hjärtas grund!

Hvart hän de ock må styras, våra kosor,
O Herre, hålle du oss i din vård,
Och låt oss fröjdas åt din kärleks rosor,
Som vuxit upp i himlens örtagård!
Där sorgens vinter kommit, när vi lida
Och inga blomster gro på jordestig,
Låt evighetens rosor dofter sprida
Med budskap ifrån Eden och från dig!

Julnatten i Betlehem 1901.

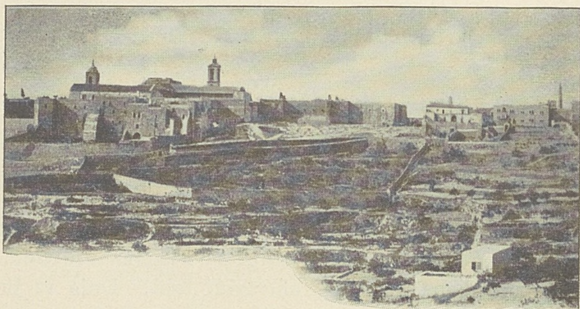
För "Vinterrosor," af JOHN EM. HILLBERG.

"SALAAM! Salaam!" Ljöd det så vänligt mot oss från de högtidsklädda skaror, hvilka bekransade Betlehems trånga gator, då vår vagn letade sig fram till torget i stadens centrum. Denna arabens hälsning af "frid! frid!" hade vi ju ofta hört och alltid besvarat, men den gaf åt oss ett alldeles särskildt intryck denna gång; de nu hälsande voro kristne, åtminstone till en viss grad af bekännelse, och kvinnorna voro de vänaste i österland; men det var ju i självfva fridsfurstens stad och midt på julafton, som vi höllo vårt intåg. Huru kraftigt vi påmindes om änglakörens "frid på jorden!"

Den lilla staden (innevånareantalet är omkring 9,000) företedde en särdeles vacker anblick, där den, badad i aftonsolens purpurskimmer, djärft hängde på sin branta klippa, 2,527 fot öfver hafsytan, behärskande vackra dalar och ganska bördiga fält. Se,

där nere var det Ruth gick och plockade ax på Boas åker; där vallade David sin faders hjordar den dag, då Samuel blef sänd af Gud till Isai, den betlehemiten, för att smörja en af hans söner till konung öfver Herrens folk. Där nere var det också som herdarne fingo det underbara budskapet om att Messias, som är Kristus, Herren i Davids stad, var född.

Vår dag hade varit högst intressant och lärorik. Vi hade varit så långt söderut som till Hebron, där

Betlehem, med "Jesu födelses kyrka."

vi sett Moskén öfver Mackpelas grotta, som är grafplatsen för Sara, Abraham, Isak, Rebecka, Lea och Jakob. (Ingen judisk eller kristen "hund" får inträda där.) Vi hade suttit uti Mamres eklund invid "Abrahams ek" och intagit en enkel måltid. Vi hade inspekterat "Salomos vatten-reservoirer" och strax intill stigit ned i jorden för att se den underbara källåder, som den vise besjunger. Vår dag, begynnande före soluppgången, hade ock varit ganska mödosam. Men hvilken tänkte härpå? En af vårt

lifs och vår resas innerligaste önskningar skulle nu, Gudi vare lof, uppfyllas; vi skulle fira jul i Betlehem. Kroppens hunger stillades med en arabisk a la europeisk måltid, under hvilken vi talade om mors julgröt och julfisk; fränder och vänner ihågkommos med korta bref; minnen i perlemor och oliveträd inköptes och stadens sevärdheter, däribland Davids brunn, togos i betraktande.

Rätt som vi vandrade grepos våra hjärtan af en

Rakels graf.

obeskriflig längtan efter så väl hemmet och fosterbygden som tämplet; det "ringde samman" uti "Jesu födelses kyrka," och de harmoniska molltonerna från den vigda malmen dallrade fram genom den klara, rena atmosfären och banade sig väg till vårt hjärtas allra heligaste rum.

Vi ställde våra steg mot kyrkan för att med den högtidsklädda skaran fira Frälsarens födelse. Detta är tvifvelsutan den äldsta kristna kyrka i världen; den räknar sin begynnelse från drottning Helenas

besök år 327. Den är omkring 120 fot lång och 100 fot bred och är delad i åtskilliga rum med en massa altaren och heliga minnesmärken. De romerskt, grekiskt och armeniskt katolska dela den emellan sig och hafva sina kloster intill densamma. Efter att hafva besökt sådana minnesplatser som Eusebii, Hieronymi och St. Jeromes grafvar samt "de oskyldigas altare," till minne af de 20,000 barn som Herodes lät mörda, gingo vi ned fem trappsteg till det s. k. "Josefs kapell," där, enligt sägnen, Josef uppehöll sig under Jesu födelse, och därifrån ned i "födelsens grotta," hvilken ligger 20 fot under kyrkans golf. Det är en låg grotta, 33 fot lång och 11 fot bred, beklädd med italiensk marmor och dekorerad med ett stort antal lampor, helgonbilder, konstväfnader och taflor m. m. I den östra delen af mosaikgolfvet ses en silfverstjärna infattad med följande inskription omkring: "Hic de Virgine Maria Jesus Christus Natus est." (Här blef Jesus Kristus född af jungfru Maria.) Redan i andra århundradet började denna grotta att hållas helig och att anses vara stället där: "Sonen blef oss gifven, där barnet blef oss födt;" och nu strömmade fromme pilgrimmer dit in, korsande sig, böjande knä, kyssande stjärnan och läsande sina böner under den djupaste andakt och i den innerligaste tro. Äfven skrifvaren, öfvermannad af tacksamhetens och glädjens renaste och kraftigaste känslor, böjde sina knän, lade sitt ansigte mot golfvet och kysste stjärnan. Min käre läsare, innan du dömer honom, så besinna den aftonens betydelse, omgifningens inflytande, platsens historia och det längtande hjärtats lättrörda tillstånd.

Följ med oss i stället! I nattens stilla väkter vandrade vi utför Betlehems branta, steniga sluttningar och kommo efter närmare en timmes promenad ned till herdarnes ängder och den till kapell inredda grotta, vid hvilken, enligt traditionen, julnattens herdar mottogo den underbara änglauppenbarelsen. Natten var idealiskt mild och skön. Öfver oss hvälfde sig söderns mångbesjungna, klara och

En familj i Betlehem.

stjärnerika natthimmel; hela naturen tycktes stå i stilla, stum beundran och tillbedjan, icke ens en schakal störde friden med sitt tjut och ingen stjärna föll. Grottkapellet var mörkt, ty grekerna, hvilka ega det, fira sin jul 14 dagar senare, men vi trädde in, tände dess lampor och ljus och firade i all enkelhet och i hjärtlighet det nya seklets första julotta och säkerligen den första svenska julotta i Betlehems ängder. Jag sade "i hjärtlighet," ack, ord kunna ej

beskrifva de känslor, som stegrande öfverväldigade oss under gudstjänstens fortgång. Skrifvaren läste Herrens ord ur Lukas evangeliums andra kapitel. Den evigblifna psalmen "Var hälsad sköna morgonstund" har aldrig sjungits af oss så som då. Broder Nels Eagle, vanligtvis en herre öfver sina känslor, skulle hålla en kort betraktelse öfver nattens ämne, och han började väl på sitt mästerliga sätt, men snart måste han sluta och vid altaret böjde vi oss med ansiktet mot jorden och gåfvo luft åt våra känslor uti den varmaste tacksägelse och de innerligaste böner kväfda af glädjens tårar. Ej tidens, icke ens evighetens ändlösa utsträckning skall kunna utplåna ur vårt minne denna helga stund i lifvet. "Pris vare Gud, som kärlek är," klingade såsom en passande afslutning på vår julotta. I Betlehem har Gud gifvit den fallna världen det starkaste beviset på sin kärlek, ty här blef Ordet kött och bodde ibland oss; här sågo vi Hans härlighet såsom ende Sonens härlighet af Fadern, full af nåd och sanning.

Med segervisshet i vår själ återträdde vi vår vandring uppför Betlehems branter. Jag tänkte på de orden som en af de mäktigaste furstar, som någonsin funnits, yttrade i början af förra århundradet, sedan han hastigt fallit från höjden af sin makt: "Många män, såsom en Alexander, en Cæsar, en Augustus, en Tamerlan, en Attila och jag själf hafva eröfrat många länder och grundat stora riken. Vi hafva gjort detta genom vår äregirighet, vår lycka och våra talanger, och därföre hafva våra riken störtat och vi själfva snart blifvit bortglömda; men Kristus grundade en gång ett rike, och han grundade

det på *kärlek*, och därföre vilja i dag tusenden dö för Honom."

Åter ljöd det öfver Betlehems ängder och återskallade från dess murar:

"Var hälsad sköna morgonstund,
Som af profeters helga mun
Är oss bebådad vorden!"

Och under det jag följde herdarnes spår mot krubban uppsteg helt oförmodat i mitt sinne en vacker sång som jag sedan barndomsåren alldeles förglömt; jag blef barn på nytt och jag sjöng med tanken på fädernehemmet:

"När juldagsmorgon glimmar
Jag vill till stallet gå,
Där Gud i nattens timmar
Re'n hvilar uppå strå.

Hur god du var som ville
Till jorden komma ned;
Nu ej i synd jag spille
Min ungdoms dagar mer.

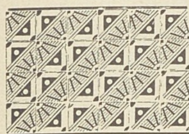
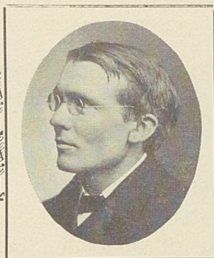
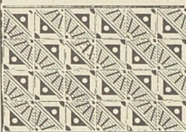
Dig, Jesus, vi behöfva,
Du, barnens bäste vän;
Jag vill ej mer bedröfva
Med synder dig igen."

Klockan var nära 5 på morgonen när vi återkommo till Betlehem. Himlen hade mulnat, det var tjockt mörker och vi voro mycket trötta efter 24 timmars färdande. Reskamraterna togo vagnen, men jag önskade att gå in till Jerusalem och lemnade därför alla mina värdesaker i kamraternas händer, ty farorna äro ganska stora. En kristen "hund" är

aldrig riktigt säker för en arab eller beduin och allra minst nattetid. Vägen var 7 mil lång, dammig, backig och mörk. Kamraterna försökte på allt sätt att hindra mig, men de visste icke, att min medfödda djärfhet ytterligare ökats genom en nyligen och lyckligen företagen nattvandring i ensamhet till Getsemane. Med staf i hand och sjungande Sions sånger vandrade jag upp till Jerusalem. Under vägen mötte jag många besynnerliga nattvandrare; långa karavaner med ända till 66 fullastade kameler och skaror af förare, hvilka på tonfallet i sina tilltal läto mig förstå att de allt annat än älskade mig. Min väg ledde förbi Rakels graf (1 Mos. 35: 16) och brunnen vid hvilken de vise återfunno stjärnan efter besöket hos Herodes; den förde mig öfver den plats där David besegrade Filisteerna, förbi Akeldama eller blodsåkern och den plats där förrädaren Judas hängde sig själf. När jag slutligen trött och dammig, men glad och nöjd stod nedanför Jerusalems höjder i Gihons dalgång och blickade ned genom densamma österut, så såg jag juldagsmorgonens klara sol resa sig bakom Moabs bergstoppar.

För min gode och trogne reskamrat har den eviga julmorgonen i det himmelska Jerusalem redan inbrutit.

Tro och bekännelse.

eller

En lektion i grund och följd.

För kalendern "Vinterrosor" 1903, af D. NYVALL.

"*Med hjärtat tror man till rättfärdighet och med munnen bekänner man till frälsning.*" Rom. 10: 10.

IFVET har mestadels två sidor. Det har sin innersida och sin yttersida. Ungefär som hvarje frö sin stamdel, med tendens att växa uppåt, och sin rotdel, med tendens att växa nedåt. Amerikas störste poetiske tänkare, Emerson, säger: "*En man är bara hälften af en man, den andra hälften är hans förmåga att uttrycka sig.*" Och det är en sanning, på hvilken all uppfostran är en illustration. Vi söka uppfostran väsentligen för att finna den där "andra hälften" af vårt väsen eller med andra ord för att blifva hvad vi äro.

Dessa två sidor af lifvet stå emellertid till hvarandra i förhållandet af grund och följd. Det inre är det första, Det yttre är det andra och följer af det inre. Men å andra sidan utöfvar också följden såsom

alltid, sin återverkan på grund. Genom att blifva allt bättre hvad vi äro till våra anlag och möjligheter, ökas verkligen också anlaget självt, och möjligheten håller vanligen mer än jämna steg med dess förverkligande i tillväxandet.

Det kristliga lifvet har i rikt mått denna tvåsidighet att uppvisa. Tron är den ena sidan, innersidan, grunden. Bekännelsen är den andra sidan, yttersidan, följden. För att belysa dessa två sidor i deras förhållande till hvarandra, skall jag taga mig friheten att använda tre bilder.

1. Jag skall således för det första våga det påståendet, att *tron är den passiva formen och bekännelsen den aktiva formen i lifvets verb.* Det är en illustration från skolan och har kanske en smula skoldamm vid sig. Vi lära oss i skolan, att ett sådant verb som "älska" till exempel har en passiv form, "älskas," och en aktiv form, "älska." Och detta exempel visar, att äfven sedan skoldammet blifvit bortsopadt från denna illustration, den har sin rika mening i lifvet. Att älskas innebär ingen makt och förmåga. Därtill behöfves ingen examen. Därtill behöfvas inga förtjänster. Ett litet barn, just födt hit till världen, älskas. Och skulle det vara behäftadt med något lyte och någon svaghet, så älskas det om möjligt så mycket mer. Tron är denna vanmakt. Tron är, liksom hungern, för lifvet alldeles oumbärlig och dock en svaghet. Tron är detta djupa beroende, detta omyndighetstillstånd, från hvilket ingen myndighetsförklaring någonsin frigör oss eller bör frigöra oss. Det är just troslifvets privilegium att vara sålunda vanmäktigt och beroende.

Men lifvet har också en aktiv form. Det kristliga lifvet har en mot det himmelska ljuset vänd sida, som är idel bön, idel hunger och törst, idel beroende och svaghet. Men det har också en mot världen vänd sida, som är idel styrka och makt, frihet och självständighet och oberoende. Det är bekännelsen, munnens och lefvernets. Det är kallelsen, i hvilken lifvet vinner sina triumfer och segrar, eller kort sagdt, frälsning.

Och nu, denna aktiva form är följden af denna passiva form. Den passiva formen kommer i lifvet först, äfven om i kunskapen sist. Vanmakten är grunden till makten, såsom Paulus säger: "*Då jag är svag, då är jag stark.*" Liksom det träd, som skall lyfta sin krona i höjden, måste sänka sina rötter djupt i grunden, så blir någon stark och självständig gent emot människor, just i den mån han är beroende af Gud. Men å andra sidan, det att riktigt försöka sig på i lifvet, det att våga på Herren och med Herren allena, det gör oss också allt mer beroende af Herren, det ökar trons vanmakt, som är källan till lifvets makt, alldeles som en ek på berget för hvarje storm, som skakar dess krona och dess stam, griper med nya rötter i grunden.

2. För det andra skulle jag vilja belysa samma förhållande med att säga, att tron är *lifvets kredit och bekännelsen dess debet*, Det kristliga lifvet har sina inkomster och alla dess inkomster utan undantag komma under trons konto. Tron är vårt andliga öga och öra. Och vi veta, att Gud har skapat vårt öga och vårt öra således, att allt går där in men intet ut. Ögat liksom örat har en dörr, som öppnas inåt. Trons

dörr öppnas åt samma håll. Och vi göra väl uti att icke försöka någon ändring i den anordningen. Man kan häpna vid tanken på ögats och örats förmåga att mottaga. Tusentals bilder hvarje dag strömma in genom ögat, men aldrig blir det öfver fullt. Tusentals ljud inströmma genom örat, men aldrig blir det trångt. Om en enda ton kommer, eller samtidigt aldrig än så många arméer af toner, de få alla godt rum att intåga i bredd genom den smala porten till örat. Och på samma vis hela arméer af ljusbilder genom den trånga porten af ögat. Hvad tron kan mottaga, är helt enkelt omöjligt att beskrifva.

Men så är också lifvet å den andra sidan utgifter. Åt Gud vändt är det idel inkomster. Och vi göra där rätt och väl att vara så anspråksfulla som möjligt, bara begära och bara begära stora ting. Men åt världen vändt blir detta samma kristliga lif helt anspråkslöst, bara plikter, bara skyldigheter, ja, skulder öfver öronen. Det är lifvets debetsida, bekännelsen, genom hvilken vi vinna frälsningen som är oss gifven i tron. Ty det är med frälsningen som med Guds rike, som den där skatten i åkern eller pärlan, som först måste finnas och sedan förvärfvas. Här kan man säga att det blir sannt, att man kan icke köpa mer än man har, men det man har, det måste också köpas. Lifvet hafva vi fått; och lifvet måste i fortsättningen köpas.

Och återigen, dessa två sidor, lifvets kredit och debet, stå i förhållandet af grund och följd till hvarandra. Utan inkomster, inga utgifter. Utan tro, ingen bekännelse, värd sitt namn, ingen bekännelse till frälsning. Men också, bekännelsen återverkar

stärkande på tron. Det är verkligen sannt på detta området, att vi öka våra inkomster genom att öka våra utgifter. Ungefär som vi stärka lifvet genom att öka lifsverksamheten. På samma sätt är det ofta välgörande för tron, ja, helt bestämmande för densamma, att vi frimodigt bekänna, Ett ja på läpparne, ärligt uttaladt, ökar liksom genom ekots makt klangen af det ja som ligger i hjärtat. Såsom bitonerna i instrumentet förlänar den särskilda klangen åt strängarnes musik, en klang utan hvilken strängarnes egna toner knappt skulle blifva några toner alls. Men tron är dock och förblifver grunden.

3. Men för det tredje, samma tvåsidighet i lifvet kan illustreras under bilden af *grosshandel och minuthandel*. Tron är en grosshandlare. Bekännelsen en minuthandlare. Tron mottager allt, tron mottager alltid det hela. Bekännelsen gifver endast vexel. Det kristliga lifvet, vändt åt Gud, räknar man med hela tal. Allt, som kommer till trons konto, bär Guds egen stämpel och är någonting omedelbart och helt. Och detta är i lifvets hushåll det första. Att söka Guds rike och hans rättfärdighet är vilkoret för att allt det öfriga skall därjämte falla till. Från en synpunkt således är lifvet idel höga och himmelska ideal. Tron är en kapitalist, som aldrig äger något mindre än allt. Från denna synpunkt är det höjden af dårskap att skrifva åt tron några "creeds." Vi tro icke det och det, utan vi tro allt, som Gud har sagt.

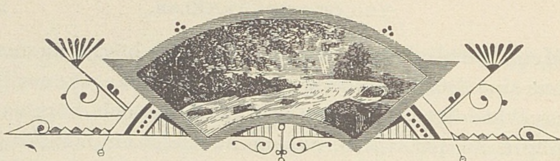
Men lifvet är också en minuthandel. Man kan förgås af brist på växel. Lifvet kräfver icke alltid af oss allt i den dagliga marknaden. Tvärtom, våra

dagliga plikter äro bara skiljemynt. De hvardagliga affärerna äro mestadels mycket små affärer. Lifvet är icke bara ideal utan också praktik. Och att kunna växla ut lifvets stora banknotor utan att allt för mycket går bort i växeln, det hör till konsten i bekännelsens minuthandel. Och det bestämmer vår frälsning. I bekännelsen sätta vi vårt eget lilla bomärke på våra försök. Och skröpliga som de äro, äro de dock oumbärliga.

Sannt är, emellertid, att grosshandeln är nummer ett. Att finna Guds rike, att mottaga Kristus, därmed måste det börjas. På detta område kan man icke samla sig till det hela genom att vara noga med smulorna. Att tänka litet vackert då och då, att göra litet godt här och där inbringar icke med tålamod och ihärdighet till sist Guds rike. Nej, här måste vi börja med det hela, börja med allt. Men å andra sidan göra vi detta allt till vår egendom just genom att praktisera det. Vi få icke vara så rädda om våra nya, granna banknotor, att vi icke nännas att växla dem. En lärjunge får icke vara så aktsam om lärarens förskrift, att han icke vågar försöka göra den efter. Det är sannt, hans första försök (och kanske hans sista) är bara kråkfötter i jämförelse med lärarens skrift. Men aldrig blir han en skrifvare, huru mycket han ser och beundrar förskriften, om han icke vågar sig på försöket att göra dessa kråkfötter. Det är tyvärr sannt, att våra ideal betydligt nedskrynklas i praktiken. Det finnes ett sätt att behålla tron alltid ny och grann, och det är att aldrig bekänna. Det finnes ett sätt att behålla sig beständigt på trons höjder och det är att aldrig våga försöket att gå till fots.

Men i verkligheten kommer man icke högre än man har sina fötter i sällskap, åtminstone icke synnerligt mycket högre. Idealen äro ju alltid och böra vara högre än praktiken, liksom hufvudet en manslängd öfver fötterna. Men de kunna icke skiljas åt. Idealen är grunden. Praktiken är följden. Men praktiken återverkar på idealen, liksom grosshandeln är det första och minuthandeln det andra, men den senare också återverkar lifvande på den förra.

MIN BIBEL.

För "Vinterrosor"

Gamla bok du är mig kär;
I min ungdoms dar jag redan
Lärde känna dig och sedan
Ljuset på min väg du är.
Du mig ledde på min färd
Öfver skär och djupa vatten;
Än i storm och mörka natten
Vid ditt ljus det hemåt bär.

Klart och härligt är ditt sken
Genom molnen det sig tränger;
Köld och mörker utestänger,
Med sin glans så hög och ren.
Du som lyst mig intill nu,
Dig jag hvarje stund vill följa
Aldrig för ditt sken mig dölja.
Lys mig in i kvällen sen.

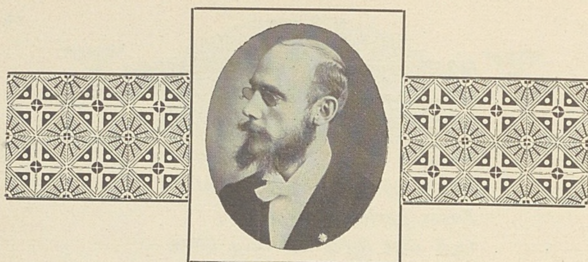
Då jag gammal blir och svag,
Mina ögon skumma blifva
För att läsa eller skrifva,
Kanske så är Guds behag
Jag i hjertat likväl gömt
Dina perleskatter kära,
Och ditt löfte att mig bära
Intill ålderns sena dag.

Uti sorger, nöd och strid
Kraft och mod hos dig jag finner
Genom dig jag seger vinner,
Uti dig jag finner frid.
Seger genom Andens svärd,
Frid uti det blod som renar
Som försonar och förenar
Mig med Fadren, huld och blid.

Gamla bok. du är dig lik,
Än som förr, då David, konung,
Fann dig sötare än honung.
Än du trotsar all kritik.
Enkel är den väg du lär
Ingen der skall vilse fara:
Den på Sonen tror, skall vara
Evigt frälst i himmelrik.

J. Th. Jacobson.

Han var ingen odåga.

Af *Leonard Strömberg.*

ALDRIG blir det något af dig, din odåga," sade skolläraren vredgadt, i det han gaf Albert Endal en örfil. "Här kommer du till skolan utan att kunna din läxa, och dina kläder äro så trasiga, att de knappast hänga kvar på kroppen på dig. Hvarför läser du inte om kvällarna?"

"Jag hade icke tid," svarade Albert med fast stämma.

"Icke tid! Skall du ljuga för mig också? Såg jag dig icke, när du sprang nere vid ån och lekte just i skymningen? Det har du tid till."

"Jag lekte icke."

Ett slag vid örat blef svaret på dessa ord.

"Händer det en gång till, så piskar jag dig fördärfvad. Du får sitta kvar två timmar i kväll och läsa."

"Men, herr skollärare, det kan jag inte, ty . . ."

"Kan inte," afbröt honom den uppretade lära-

ren. "Om jag säger att du skall göra det, så kan du också."

"Men jag skall . . ."

"Tyst; du skall göra som jag säger och därmed jämt."

Albert teg, ty han insåg, att det ej lönade sig svara. Då de andra barnen på eftermiddagen gingo hem, tvingades Albert att sitta kvar för att läsa, och läraren låste dörren om honom. Men några minuter senare var ett af de höga fönstren öppet, och Albert tog ett djärft hopp ned till marken med fara att bryta både armar och ben af sig. Det gick dock lyckligt för honom, och springande aflägsnade han sig från skolan.

Långt borta vid en gränd bodde han i en stuga med torftak, en bristfällig och kall stuga, men det var likväl ett hem. Då Albert kom in brann en het rodnad på hans kinder, och hans blick trängde igenom dunklet bort till vrån.

"Hur är det med mamma i kväll?" frågade han kärleksfullt.

"Jag har icke så ondt, käre Albert," svarade en svag röst från hörnet, "men jag är så matt ändå."

"Bara mamma kan hålla sig stilla och vara lugn, så går allt sjukdomen öfver; så sade också doktorn, då jag talade med honom."

"Men, min käre gosse, om jag ligger så här, så svälta vi snart ihjäl. Jag måste ut och förtjena något igen."

"Tänk icke på det, mamma. Jag är stor nog att arbeta för oss. Nu går jag icke till skolan mera så länge du är sjuk, utan skall i morgon ut och arbeta."

"Hvad skall du göra då?"

"Ja se det vet jag ännu inte, men innan det blir kväll skall jag tala om det. Här är visst litet kallt inne. Skall jag tända en brasa?"

"Inte nu. Det blir skönare senare på kvällen."

"Då lemnar jag mamma ensam en liten stund till, ty jag måste skaffa mat till kvällen."

Han smekte ömt sin moders hand och skyndade ut. Madam Endal var enka och var mycket fattig. Hon hade, allt sedan mannen dog, uppehållit sig och sin gosse genom att tvätta för rikt folk. Men nu låg hon sjuk både af öfveransträngning och försakelse.

Albert plägade alltid vara flitig i skolan och hade fått mycket beröm förut, men sedan modern blef sjuk gaf han sig icke tid att läsa. Han sprang ärenden, bar saker åt resande, då de skulle från järnvägsstationen, uträttade lättare sysslor här och där och för detta fick han en slant. På så sätt uppehöll han sig och modern. Läraren i skolan hade, såsom vi sett, icke ens gifvit honom tillfälle att berätta, hvarför han kunde läxorna så klent. Albert krusade icke onödigtvis, och därför teg han också och rymde igenom fönstret.

Det var redan mörkt, då Albert återvände hem igen, och då hade han med sig åtskilliga matvaror.

"Mamma, nu kan jag tala om, hvad jag skall göra i morgon. Jag skall bli med och hugga sten utom staden."

Med dessa ord hälsade han gladt, då han trädde inom dörren.

"Skall du hugga sten! Kära barn, det förmår

du inte; och du komme icke att förtjena tjugufem öre om dagen därpå."

"Vi få se. Det är meningen att lägga ett stort stycke väg med makadam, och de betala fyrtio öre tunnan för huggen sten. "Jag går dit."

Modern protesterade, men det hjälpte icke. Albert tände upp eld, lagade mat så godt han kunde och satte sig sedan ned för att äta. Först såg han dock till att modern fick något stärkande.

"Orkar mamma höra på, medan jag läser?" frågade han, då måltiden var förbi.

"Ack ja, läs för mig; det är så roligt att få höra Herrens ord."

Gossen tog fram den gamla bibeln som fanns i stugan, och med den största vördnad läste han ett par kapitel för den uppmärksamt lyssnande modern.

Snart hade han gått till ro, men så snart det dagades nästa morgon var han uppe. Det var på högsten, och han visste, att man måste taga vara på minuterna, om man skulle hinna förtjena något.

"Jag kommer hem till middagen," sade han till modern. "Ligg nu stilla och lugn medan jag är borta."

Det var icke så särdeles långt lidet på dagen, då en polis nalkades platsen, där stenen höggs. Han såg sig omkring bland de arbetande och upptäckte snart Albert, som högg så att svetten rann om honom.

"Hör du Albert, de vänta på dig i skolan," sade polisen.

"Då få de allt vänta också, ty nu har jag ingen tid att gå dit."

"Kom med mig nu, du måste."

"Nej, jag kan icke. Hälsa skolläraren att jag kommer sedan. Han stängde in mig i går kväll, sedan han kallat mig odåga och slagit mig. Nu bryr jag mig icke om honom."

"Kom, pojke. Du måste gå i skolan."

"Jag skall visa läraren, att jag icke är någon odåga, men jag går icke dit nu."

Polisen sökte gripa tag i honom, men Albert vek undan.

"Min mor ligger sjuk, och om jag inte arbetar få vi svälta. Jag går icke till skolan."

Han måste dock följa med, men han stannade icke länge där. Läraren fick tag i honom, så snart han kom in, och började slå honom. Den gången fick dock Albert tillfälle att tala. Han slet sig lös och sprang ett stycke ifrån den förargade läraren.

"Jag vill icke vara en stygg pojke, men Ni behandlar mig, som om jag vore en sådan. I går kallade Ni mig odåga, och Ni har slagit mig flera gånger. Jag fick ej ens tillfälle att tala om, hvarför jag kunde läsa så dåligt. Min moder är sjuk, och jag måste arbeta. Hon är den enda som älskar mig här på jorden, och om hon skall ligga och svälta ihjäl, så vill jag också dö. Men så länge jag orkar arbetar jag, och om mamma blir frisk kommer jag tillbaka till skolan. Nu får Ni mig dock icke att stanna."

"Hvad fattas din mor?"

"Hon har arbetat för hårdt och är nu mycket sjuk."

"Jag visste icke det. Så får du väl gå då."

Glad i hågen ilade han bort. Men trots det att han segrat nu, hade dock det ordet odåga bränt sig

fast i hans hjärta, och han ämnade visa läraren, att han icke var en sådan. Med brinnande ifver arbetade han, och han utförde nästan lika mycket arbete, som en vuxen man. Dag efter dag höll han i, och modern fick ligga sjuk nästan ända till julen. Icke kände Albert det svårt att arbeta, men han var litet ledsen öfver, att han nödgades låta böckerna ligga obegagnade.

En dag sprängde arbetarne sten i gossens närhet. Han hörde icke det gifna varningsropet, att alla skulle skynda undan, och då han hörde de öfrigas rop, var det för sent. Han träffades i bröstet af en stor sten och föll blödande till marken. Kamraterna buro honom hem. Modern var förtviflad, men så snart Albert återfick sansen, hviskade han med sina blodiga läppar:

"Var icke ledsen, mamma lilla. Det är lättare för dig att arbeta för dig ensam, än då du har mig med att tänka på. Jag var dock ingen odåga."

Läkaren kom. Det fanns intet hopp. Gossen kunde lefva högst några dagar. Modern grät men Albert log.

"Om jag finge tala med läraren ändå."

Bud sändes till honom, och han kom.

"Hur är det med dig, Albert?"

"Det är bra, bara Ni tar tillbaka de där orden."

"Hvilka ord?"

"Att jag är en odåga."

"Kära du, det behöfver du alls icke tänka på. Jag menade ingenting med dem."

"Ni sade dock, att jag var en odåga, och att det aldrig skulle bli något af mig. Innan mamma blef

sjuk kunde jag alltid mina läxor, men när hon icke mera kunde arbeta måste jag göra det. Dock fick jag aldrig tillfälle att förklara det för Er."

"Jag var för häftig mot dig. Förlåt mig det."

"Ja gärna. Nu blir det ingenting af mig på jorden, men Gud kallar mig till sig. Vill Ni se till, att någon tänker på mamma med det hon behöfver?"

"Så långt jag förmår skall jag göra det."

Albert log och såg så förnöjd ut, som om den största glädje blifvit hans. När modern, som ännu var klen och svag, senare på kvällen satt bredvid honom, sade han till henne:

"Mamma, du behöfver inte vara ledsen, äfven om jag dör snart, ty du får ändå den hjälp du behöfver. Skolläraren sade så i dag, och han sade äfven, att jag icke är någon odåga."

"Det har du aldrig varit, mitt barn."

"Mamma, jag ämnade köpa dig julklapp i år. Jag har sparat några slantar, som jag har i min sparbössa. Du skall själf köpa dig något för dem, och fast jag icke är kvar här, kan jag allt se dig, ty vi kunna ju se ifrån himmelen och hit?"

"Jag tror det."

"Du får inte gråta, mamma. Det hade varit mycket svårare för mig att lefva och kallas odåga, än det är att dö och vara ansedd såsom en god gosse."

Det tog några dagar, innan han fick bud att flytta från jorden. Hans lärare var hos honom då. Denne hade känt sig djupt gripen af Alberts ord, då han första gången besökte honom. Han fattade bättre, huru han borde behandla sina skolgossar och Albert hade lärt honom en god läxa.

"Är du rädd för att dö?" frågade han.

"Ack nej, hvarför skulle jag frukta? Jag älskar ju Gud, och då tar han mig hem."

"Men är det icke svårt att lemna din moder?"

"Nej, Ni lofvade se till, att hon får, hvad hon behöfver. Jag är lycklig."

En mycket tidig morgon var det, då Albert fick gå hem till Gud. Då lade sig ett fridfullt uttryck öfver hans magra ansikte.

"Jag är — — ingen odåga, — — men jag älskar mamma mera — — än skolan — — och då måste jag lemna böckerna och — — arbeta för — — henne."

Dessa voro hans sista ord. Den käcke gossen togs hem till Gud i frid. Han hade älskat sin moder och varit villig att göra allt för henne, men han älskade också Gud och fröjdades öfver att få flytta hem till honom.

Newport, R. I.

För "Vinterrosor," af Alfred Östlund.

NEWPORT, f. d. en af hufvudstäderna i Rhode Island — Providence är numera ensam hufvudstad — och ett af de förnämsta sommarställen i Amerika, är belägen på västra kusten af ön Rhode Island, nitton eng. mil från Fall River och ett hundra sextiotvå mil sjövägen från New York.

Staden sluttar mot hafvet och har en präktig hamn i den s. k. "Brenton's Cove," innanför fästningen "Fort Adams" och Get ön, (Goat Island) hufvudkvarter för amerikanska torpedo divisionen.

Klimatet är tempereradt: Om vintern faller icke mycken snö, och den som faller stannar sällan längre än någon dag. Somrarna äro svala, isynnerhet nätterna, och af någon tryckande värme besväras man sällan. Från början ef september till in emot jul är luften så hög och ren, att man skulle kunna tro sig förflyttad till nordliga Sverige.

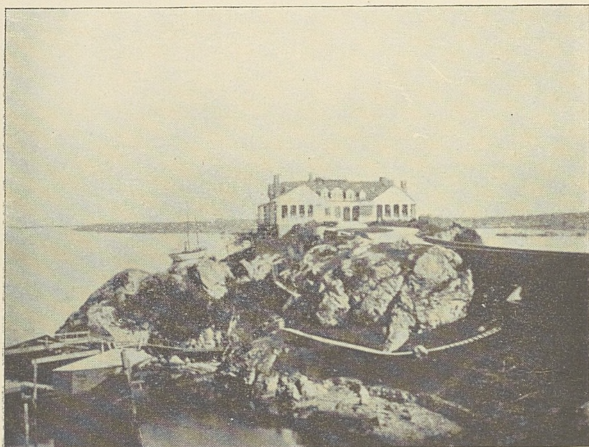
Som de förnämsta af Amerikas penningemagnater här byggt sina sommarvillor, har nästan all fabriksrörelse utestängts och stadens industriella utveckling hämmats, hvarför innevånareantalet äfven, oaktadt stadens förmånliga läge och ålder etc., vid folkräkningen 1900 utgjorde det jämförelsevis ringa antalet af 22,034.

Newport, R. I.

Newport har sin egen historia. — Hamnen besöktes af Verezzani så tidigt som år 1524; och ett fornminne, sten kvarnen — "The Stone Mill" —, som man med ganska stor visshet förskrifver från vikingarnas besök på dessa kuster omkring år 1000, finnes ännu kvar i hjärtat af staden, väl bibehållet. Någon grundläggning blef likväl ej af förr än år

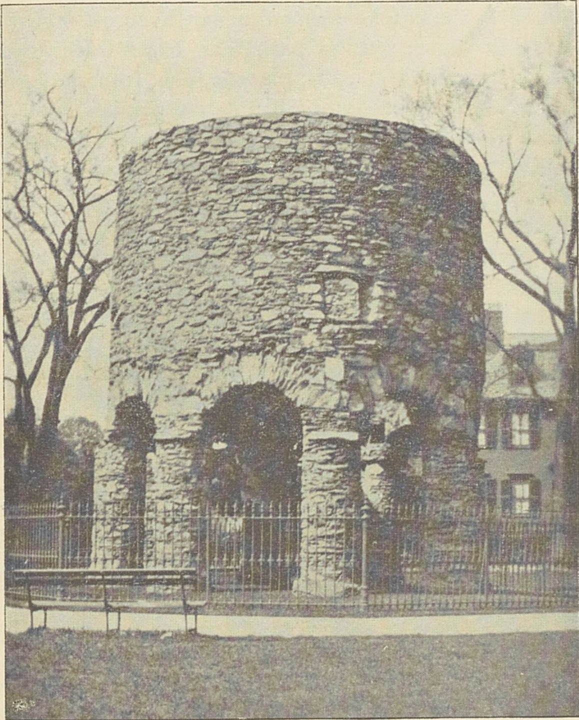
1639, då William Coddington med några följeslagare bosatte sig på platsen. Newport intogs af engelsmännen 1776 och innehades till 1779. Staden har den äldsta tidning i Amerika, Newport Mercury, som daterar sig från den 12te juni, 1758, och fortfarande utkommer hvarje lördag. Dess första redaktör var James Franklin, en brorson till Benjamin Franklin.

Fästningen Fort Adams.

Ehuru Newport således egentligen är en sommarplats, är den ingen hotellstad, enär de allra flesta sommargästerna hafva sina egna villor. Newport är, med andra ord, amerikanska mångmillionärernas, sosietetens, de s. k. "Four Hundred's" sommarhem, till hvilket man kommer för att vara skild från alla, utom sina egna jämlikar och så många af Adams och

Evas öfriga söner och döttrar man behöfver i sin tjänst. Här bo slägterna Agassiz, Astor, Belmont, French, Goelet, Gammell, Gerry, Havemeyer, King,

The Stone Mill.

Mason, Morgan, Oelrich, Twombly, Van Allen, Vanderbilt, Wetmore, etc., etc., förutom många utländ-

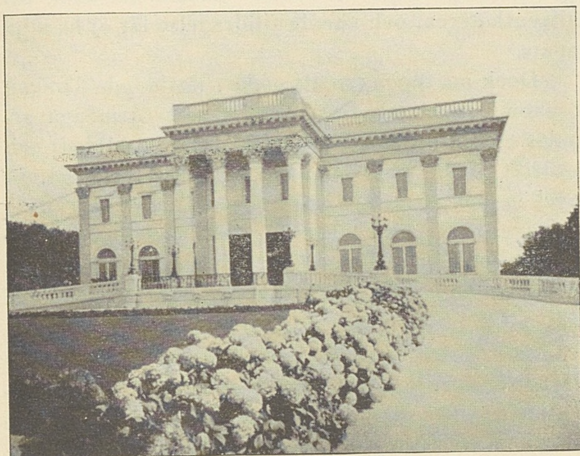
ska makters plenipotentiaires och furstliga personer från Europa, hvilka under sommaren bo här. Lefnadssättet är äfven, som man lätt kan förstå, högt; och den beprisade jämlikheten finns åtminstone icke här, såvida man icke därmed menar, hvad ett svenskt ordspråk säger: "Lika barn leka bäst." En hvar *leker* inom sin krets, sitt område, och från de lägre till de högre gifves intet tillträde för menige man.

Villorna upptaga i allmänhet ett stort landområde, hvarför husen ej ligga tätt intill hvarandra; och här har man allt hvad konst och penningar kunna åstadkomma.

Hvad själfva boningshusen angå, äro de till arkitekturen hvarandra mycket olika, men mestadels dyrbara, enär ju den ene söker öfverträffa den andre. Privata hus finnas här, som kosta tre och en half millioner dollars. Staketet omkring ett af dessa hus, har man berättat mig, skall hafva kostat en half million dollars. Husens inre är i öfverensstämmelse med allt öfrigt, mattor från Orienten, draperier från Japan och dyrbara taflor från alla världens länder. I allmänhet hafva familjerna många tjänare. Deras antal vexla från fyra och fem till tjugu och öfver, och de äro i allmänhet väl aflönade. Många af dem äro svenskar.

Att några månaders vistelse i Newport för en af dessa familjer är ytterst kostsam, säger sig själft, då man skall hålla stall med 20 och 30 de dyrbaraste och vackraste hästar med allt som dertill hörer, dessutom två, tre, fyra eller flere automobiler från den s. k. "Run aboutle" till de stora gasoljemaskinerna, som kosta tio tusen dollars och mer; och icke nog

härmed, man har dessutom minst en lustjakt samt — såsom fallet är med mången — större och mindre segelbåtar i mängd. Att en sådan familjs kötträkning för hushållet går till $400 i månaden är ingenting ovanligt; själf har jag sett bordstallrikar i deras hus, ofantligt vackra, men också värda $200 stycket. —

Ett residens i Newport.

Att mycken rikedom är en fara och karaktärspröfvande är visst. Äktenskapsskilnad är icke sällsynt inom dessa rikes kretsar: men om ock icke skandaler äro allmänna, så är dock galenskapen icke liten. Så t. ex. hade en af familjerna i år förskaffat sig en apa, och så gick man till den bäste skräddare i staden för att få tvänne kostymer kläder sydda till sin favorit. Skräddaren, som fruktade att därigenom ruinera sin

affär, sade bestämt nej till denna begäran. Efter mycket öfvertalande, och sedan man lofvat hemlighålla hans namn samt han dessutom fått löfte att ta så mycket han ville för sitt arbete, efter allt detta fick apan sina tvänne kostymer. Gästabud anstäldes nu och uppklädd i frack med servet under hakan satt apan bland gästerna till bords. Sådant hör dock till sällsyntheterna, och nämda tilldragelse lär ej ha upprepats.

Dock må ingen tro att endast lättja och därskap förekommer bland dessa, hvars lott så många afundas. De äro snarare ett sträfsamt, fint, bildadt och snillrikt folk, som allmänheten söker bedraga, så mycken den kan, men af hvilken den utan tvifvel har mycket att lära. Ett är visst. — Dessa människor få betala "sju för tu" för allt hvad de skola ha. Men huru de betala, rikare blifva de för hvarje dag.

Lilla Promilla.

För "Vinterrosor," af ALMA JAKOBSON.

HAN var "dobi," det vill säga han tillhörde den kast som tvättade kläder. Han arbetade hvar dag träget, men var likväl mycket fattig. Hans arbete betalades så lågt. Han var Hindu, eller tillhörde Hindu-religionen, han dyrkade afgudar, hvilka voro grymma, blodtörstiga och hatfulla.

Det enda en hindu anser något värdt att lefva för är att ega söner. — Vår fattiga, otillfredsställda "dobi" egde endast en liten fyra-årig flicka, och flickor anses intet värda alls. Vår "dobi" var för fattig att taga en hustru till, han kunde ej föda två. I stället dref han ut sin lilla flicka och hennes mor.

Dessa stackars två värnlösa gingo från dörr till dörr och tiggde, men den stackars modern var ju endast en stackars kvinna af låg kast och hennes bön om hjelp fick intet svar, till sist uttröttad och hungrig satte hon sig under ett träd. Hon slöt sina ögon,

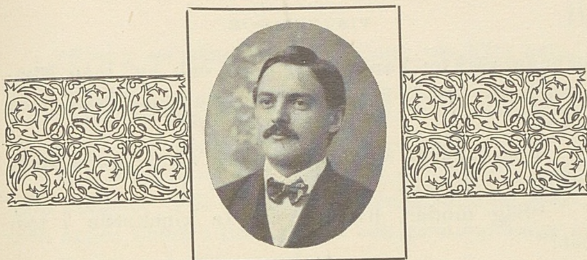
men öppnade dem aldrig mer. Hennes fyra-åriga dotter kallade på henne förgäfves, fick intet svar, hungern tärde henne. Hon försökte finna näring vid det bröst, der hon förr så mången gång fått sin hunger stillad, men modern var kall — var död. Sekakolerna vandrade rundt de två, den döda, hvars kropp för dem var välkommen föda, gamarna från skyn kommo också för att få sin del af den döda kroppen, men barnet lefde, nästan vansinnig af skrämsel tog hon upp en käpp i närheten och sökte skrämma undan djuren. På det sättet satt hon der och kämpade för sin döda moder, då våra kristna kommo från byn ut på fältet till sitt arbete. De buro barnet hem till oss på stationen men lemnade den döda kroppen åt djuren att förtäras.

Vi kallade den lilla flickan Promilla. När hon hunnit något glömma sin förskräckelse funno vi, hon var en af våra mest begåfvade små flickor.

Nu sjunger hon glad med de andra 60 flickorna i skolan:

"När han kommer, när han kommer
Att hemta de sina,
Sina trogna, sina kära en gång i sin famn
Liksom himmelens stjärnor
De då skola lysa
I hans krona för evigt och sjunga hans namn."

Hemmet.

Berättelse för "Vinterrosor," af AXEL FERDINAND YOUNG.

"There's no place like home!"
—*Payne.*

DET var så ljuft och stilla i den ljumma vårkvällen.

Skymningen, som likt en magisk slöja inhöljer skog och slätt och insjö i det gamla, kära Norden, tätnade alltmer; kyrkklockorna klämtade i fjärran, bjudande helg och hvila efter veckans larm och id; frid och hopp tycktes nedsväfva öfver nejden när de vemodsfulla tonerna sakta bortdogo i en dallrande hviskning . . .

Stjärnorna trädde småningom fram ur dunklet och vikens klara yta glittrade i deras ljus.

Det ångade från nygräfd mull i trädgården och häggen stod i blom; staren satt helt förnöjd utanför sitt bo på husgafveln och drömde om sommarens väntande fröjder, och sparfven hade tröttnat efter sitt dagslånga kvitter, men den lille gossen inne i stugan var orolig till sinnes; hans kind var feberhet och

pannan värkte; han vred sig af och an, men sömnens hugsvalande ängel dröjde ännu borta från hans läger.

Han lugnade sig dock omsider och frågade tankfullt:

"Säg moder, hvarför ringde klockorna i tornet?"

"Du vet väl att det är söndag i morgon, min gosse," svarade modern, en blek, ännu ung kvinna med blida anletsdrag och fromma ögon; hon satt tätt vid sonens hufvudgärd och lät sin hand hvila på hans panna.

"Men hvarför ringa de äfven när någon död begrafves?"

"Jo, ty då förkunna de att en själ fått fara till sitt rätta hem för att fira söndag, en evig söndag, ty den följes ej af någon natt!"

"Kanske äfven jag skall snart dö. Blir man aldrig sjuk då mera?"

"Nej, aldrig!"

"Men jag kan ej lemna Eder, o moder. Jag mötte i går en gosse, som bor i fattiggården; jag tyckte det var så ledsamt för honom, ty han sade att han har ingen moder, ingen som bekymrar sig om honom, ingen som hjälper honom med den svåra skolläxan, ingen som lagar hans kläder, ingen som säger: 'Gråt ej, min älskling.' Och han har ingen som lägger sin hand på hans panna när den värker och bultar så hårdt. Skulle jag kunna lämna min moder? Nej, jag kan icke!"

Modern log och en tår af blandad sällhet och smärta glänste i hennes öga.

"Sjung en sång för mig, sjung om kära hem," sade den lille.

"Det vill jag så gerna göra, ty du är så snäll och tänker på den stackars ensamme gossen!"

Och modern sjöng, hon sjöng den gamla, alltid kära sången. Väl var rösten ej klangfull eller stark, men orden kommo från hjärtat och genomandades af sann känsla och öfvertygelse:

"Jag är en gäst och främling
Som mina fäder här.
Mitt hem är ej på jorden,
Nej ofvan skyn det är . . ."

Aftonvinden, som susade genom björkens krona, ackompanjerade sången likt en hälsning från det osynligas underbara värld:

"Hem, hem, mitt kära hem!
Ej finns en plats på jorden så skön som du mitt hem!"

Snart lycktes gossens ögonlock och han vandrade hän till drömmarnes land, men ännu i slummern hviskade han några gånger:

"Kära hem... stackars gosse... ingen moder... inget . . . hem . . ."

Länge satt modern och betraktade det ljuslockiga hufvudet; en suck häfdes ur hennes barm, ty enkans lott syntes henne tung och skuggorna lågo så mörka och täta öfver framtiden; förvisso lyssnade Allfader till den fattiga kvinnans enkla bön:

"Styrk mig, o Herre, i den dagliga striden, att ej min lille son skulle lemnas ensam och öfvergifven i denna farliga värld!"

* *
*

Solen var het och brännande, björken och häggen voro sorgsne och all naturen tycktes kvida efter regn.

Timmarne skredo så sakta, så oändligt sakta för månget mödans barn, ty bördorna läggas ofta utan urskiljning uppå den svages såvälsom den starkes skuldror och måste tåligt bäras äfven under middagssolens brand.

Men medan det ännu synes som om en blytyngd stäckte tidens vingar, börjar likväl redan "dagen svalkas," snart flammar aftonrodnaden i väster, skuggorna växa allt mera i dalen och snart bidar hvilans stund så skön för den trötte . . .

Vid trädgårdsgrinden stod den väntande modern och blickade utåt vägen, där hon såg sin son — nu en lång och smärt yngling — sakta vandra hemåt

"Glad att se dig åter," så ljöd hennes hälsning, "något godt, som du tycker om, väntar dig inne på bordet; du är säkert både hungrig och trött!"

"Ja, nog var det en hård dag vid herregården, kamraterna knotade öfver det tunga arbetet och den tryckande värmen, och uppsyningsmannen bannade mig ofta fastän jag sökte göra mitt bästa, men inte är jag ledsen ändå, jag känner mig dess mera fri och glad när jag kommit hem."

"Det gläder mig att du ej likt så mången föraktar hemmet, den gamla stugan emedan den är låg och arm; men snart måste jag väl fåfängt vänta dig när kvällen kommer, ty du har ju ej gifvit upp tanken på att blifva sjöman?"

"Nej, jag tror att jag därigenom skulle vinna bättre utsikt för framtiden!"

"Men kanske du då skulle glömma bort din fattiga moder?"

"Aldrig, hvad än månde ske, nej aldrig!"

"Jag litar på ditt ord, min son. Nog blir det svårt att skiljas, kanske jag kommer att känna det mest, men om så är den Högstes vilja, må det ske! Han skall ock styra allt till det bästa!"

— — — — — — — — — — — —

Fullmånen blickade ljus och praktfull in genom rutan till modern och sonen, som sutto försjunkna i tankar.

Syrsorna i trädgården spelade sin sorgfria melodi och en fiskares årslag hördes från viken.

Naturen hemtade vederkvickelse och hvila under natten, men tvenne ögon vakade timma efter timma — hvem kan väl mäta djupet af den kärlek och omsorg som dväljes i ett modershjärta?

* * *

Vild och hemsk var natten; höststormen brusade fram öfver haf och land likt en demon som slitit sina fjättrar.

Han brottades våldsamt med skogens jättar och sjöng en dånande triumfsång när han sönderslitit de sista gulnade löfven, de sista flikarne af sommarens vissnade dräkt.

Han dansade fram öfver vikens hvitskummiga vågor och tjöt af raseri emedan han ej förmådde kullkasta den lilla kojan, som låg så enslig och öfvergifven vid vägsluttningen.

Björken bugade djupt sina kala grenar för den väldige; regnet piskade mot fönstret och den gamla

byggnaden skakade i sina fogningar, men ektimret var segt och hade under många, många år trotsat väder och vind af alla slag.

Och fastän oro och nattens välden rådde där ute, var det ljust och fridfullt inne i stugan; den gamla modern, grånad och af åren böjd, satt och läste vid lampans sken i den heliga Boken, hon läste Psalmistens sköna ord:

"Den som sitter under den Högstes beskärm och hvilar under den Allsmäktiges skugga, han säger till Herren: Du är min tillflykt och min borg, min Gud på hvilken jag förtröstar!"

Och hon såg med sina fromma ögon bort till sonen, som nu var en kraftfull man, och hon gladdes i sitt hjärta, ty nu var han lyckligt hemma efter att så länge hafva ilat hit och dit i fjerran länder.

"Det kännes så ljuft att vara hemma, nu när stormarne tjuta och skeppen slungas likt splån där ute på hafvets skummande vågor," sade sonen.

"Ack ja," svarade modern, "och du skall veta, att mången natt lik denna, har jag legat här ensam i den gamla stugan, och då har jag bedit mången bön att du måtte bli bevarad på dina färder ute i den vida världen!"

"Ömma moder, som jag ej kan nog älska! Jag grämes vid tanken på den långa tid, då jag lät Er förblifva i oro och ovisshet, fåfängt bidande efter underrättelse från mig."

"Det skall du ej bekymra dig öfver, ty jag är ju så glad att du kommit åter; och likväl känner jag en viss smärta när jag tänker på, att all jordisk glädje är så kort; snart fly några månader och sedan skola vi

kanske åter skiljas, men då är det sällt att vi äga ett fast hopp om det himmelska hem, där ingen skilsmessa varder mer!"

— Fasta, höga tro, som gifver mod och kraft åt den trötte pilgrimen i skuggornas och pröfningarnes dal!

Må kritikerna anfalla dig med spetsfundiga fraser, må materialisterna hånfullt begabba dig, du skall dock bestå, äfven när de självklokes tungor länge tystnat . . .

* * *

Gråa, snödigra moln drogo från nordväst fram öfver den stora staden, nya världens metropol.

Lätta flingor dansade genom rymden; ut öfver gator och gränder föllo de så hvita och täcka, men blefvo snart nedtrampade af tusenlals fötter, af dessa myllrande menniskohopar, som trängas i den ständiga kampen för tillvaron.

Mistlurarne höjde sina varnande röster utåt hafskusten; hamnen och jättebyggnadernas ljussken fördunklades; ångbåtarne saktade sin fart.

Men världsstadens folkvimmel svallade högt i kvällstunden; salubodarne prålade i ovanligt brokig prakt; fönstren, skyltarne och husväggarne täflades om att utropa: "Grand Christmas Sale!" och äfven ett godmodigt: "Merry Christmas!"

"Någon 'glad jul' får jag ej mera se," så tänkte en torftigt klädd man, som utan mål och sikte släpade sig framåt; högtidsglädjen ljöd i hans öron med bitter ironi, ty han var ju sjuk och arm och kände sig ensam och öfvergifven af alla.

Han stannade vid en dörr, som ej stängdes till

för någon, tvenne ord, "mission" och "welcome," voro tillräckliga för att bjuda honom in.

Mången som lidit skeppsbrott på lifvets haf, mången som sjunkit djupt i lastens träsk, hade kommit in i den varma, väl upplysta lokalen, alla voro välkomna.

Och främlingen satte sig; han lyssnade ifrigt till den åldrige predikantens hjärtevarma ord och efter hand vek förtviflan för hoppets ängel. En ung kvinna sjöng med gripande hänförelse:

"Come home! Come home!
You are weary at heart,
For the way has been dark,
And so lonely and wild;
O prodigal child!
Come home, oh come home!"

En tår bröt fram ur främlingens öga; han tänkte på hemmet där borta på den andra sidan oceanen.

"Står stugan kvar ännu? Lefver min moder än?" så frågade han sig själf åter och åter igen.

"Nej, hon har nog flyttat till det sälla hemmet, snart får jag möta henne där!"

Han var sjuk; han kände dödens hand öfver sitt hjärta; förstöraren bodde i hans bröst.

Och likväl fruktade han ej dödsängelns vingslag, ty tanken på hemmet lyfte hans själ öfver smärtan, den nyfunne Frälsaren hade skänkt honom frid.

— — — — — — — — — — — —

Några dagar därefter låg han i det stora hospitalet; snart hade han utkämpat jordlifvets strid.

En ung doktor, som gjorde sin rund genom sjuk-

salen, stannade för en minut vid främlingens läger och sade sedan helt likgiltigt:

"It's all over!"

Men den döende hörde ej, hans öga såg ej det matta ljusskenet i korridoren, ej den långa raden af hvita sängar, där bleka anleten vittnade om plågor och smärta; hans drag ljusnade och han hviskade i förlossningens stund:

"Kära moder... snart... snart... hemma..."

* * *

Hör, huru muntert bjällrorna klinga öfver snön! Glada röster höras fjärran ifrån genom den friska, klara luften.

Det är ju herrgårdsbarnen, som komma hem från staden och sina studier för att fira jul i det rika hemmet; granen och ljusen och de vackra presenterna hägra redan för deras syn.

De peka med förtjusning mot vikens isbelagda, spegelklara yta; släden susar friskt förbi den gamla kojan vid vägsluttningen.

Därinne i stugan skola snart ljusen tändas, och äfven där höras glada barnaröster; torparhustrun reder till en präktig måltid åt sin make och sina små.

De flyttade in i stugan förliden vår; den gamla ensamma kvinnan, som så länge bodde här, synes ej mer.

"Hennes son," så säger torparen, "var hemma för rätt många år se'n, men man har ej hört någenting om honom för en lång tid."

I socknens kyrkogård hvilar den gamla modern, djupt under frusen, snöbetäckt mull.

Bittida i morgon komma rika och fattiga, stora och små till julottan, men *ett* åldrigt, vördnadsbjudande hufvud skall saknas framme i koret; orgelns mäktiga toner skola brusa genom hvalfven, men *en* darrande barnafrom stämma skall ej förnimmas bland de många, som samfäldt sjunga den kära julpsalmen.

Marmorkorsen glimma hvita på mången kulle i de dödas stad, men ingen sten utmärker den gamlas hvilorum; en hög, majestätisk gran susar sitt requeim öfver hennes graf; hon har funnit sina kära, hon har hunnit målet — hemmet där ofvan . . .

Han skall gifva sina änglar befallning om dig. Ps. 91: 11.

Klipprosen.

Af *Dr. Ludvig Holmes.*

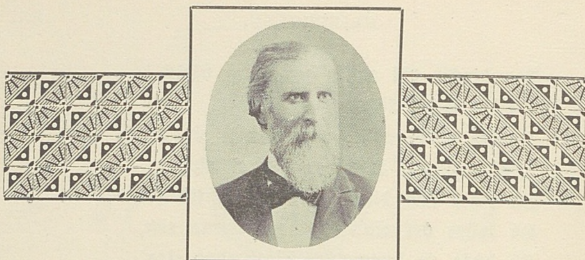
I remnade klippan en doftande ros
  Har spirat, och frisk hon där står,
Om isande vintrar än styra sin kos
  Till henne och leende vår
Ej ökt hennes fägring, ej sommarens glöd
Kan göra den rosen mer strålande röd,
Och hösten ej fäller de yppiga blad,
Fast stormen sitt dödsbrus omkring henne kvad.

Från himlen hon kommit, men plantades här,
  Då mörker all jorden betäckt,
Och kring henne tändes, så fängslande skär,
  En gryning i vaknande väkt.
Det dagas i världen, åt dalar och berg
Den strålande rosen har likväl sin färg,
Men starkast sitt ljus, likt en skimrande flod,
Hon breder, där korset på klipphöjden stod.

Hon binder vid anden materiens värld,
Tills anden förklarande trängt
Igenom hvart hölje, tills släktet sin gärd
Af hyllning åt Sonen har skänkt,
Då viger hon himlen och jorden till ett,
Då fylles det allt, hvad profeterna sett,
Då båda de himmelska klockornas slag
Den eviga glädjens och sällhetens dag.

Guds kärlek vi nämna den rosen så skön,
Som förts till vårt fängelsehus,
Hon doftar i troende själarnas bön,
Hon skiner på grafvarnas grus,
Hon värmer vårt hjärta, hon stärker vårt hopp,
Hon lyfter de sörjandes blickar dit opp,
Där häfvande frågor sist finna ett svar
Hos honom, som kommer, som är och som var.

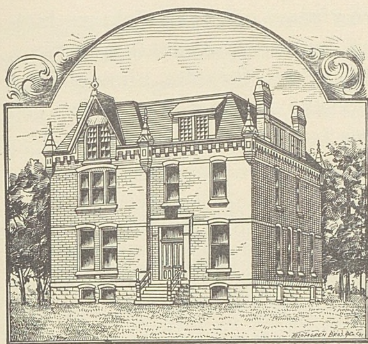

Det Svenska Teologiska Seminariet
i Evanston, Illinois.

Af Prof. ALBERT ERICSON.

METODISMEN har från dess första början alltid varit vänligt stämd för och på allt sätt befordrat skolbildning. Den hade sin upprinnelse vid ett af världens bästa lärdomssäten och dess grundläggare voro akademiskt bildade män. Ehuru ingen förstod bättre än dessa helige män, att bildning, i dess högsta och skönaste bemärkelse, kan endast erhållas i den stora skola, där Kristus är läromästaren och Ordet det ämne, som behandlas, insågo de dock, att all sann kunskap, allt gediget vetande bidrager till att befrämja och befästa de himmelska sanningarna, hvarhelst dessa funnit ett fält och börjat sin verksamhet. Särskildt vinnlade man sig om deras uppfostran, hvilka skulle ingå i den heliga predikotjänsten. Redan i början af den wesleyanska verksamheten inrättades den berömda skolan i Kingswood, ett "seminarium för våra arbetare," och därefter följde flere skolanstalter af olika slag. Detsamma blef förhållandet i detta land, då metodismen

Svenska Teologiska Seminariet i Evanston.

här begynte sin mission. Tvenne "Bibiska Institut" under samfundets tillsyn öppnade snart sina lärosalar för predikantkandidater; och i dag har metodistkyrkan i Förenta Staterna flera läroverk, högre och lägre, än något annat protestantiskt samfund.

Många hysa ännu den föreställningen, att lärdom är oförenlig med djupt kristligt allvar. Denna föreställning vinner stöd af det missbruk, som många göra af sin lärdom, i det de blifva uppblåsta i sitt sinne och betrakta sin lärdom snarare såsom ett ändamål värdt att i och för sig själf eftersträfvas, än såsom ett medel att desto bättre skickliggöras att tjäna Herren. Hvarje sak kan missbrukas — så ock lärdomen. Men missbruket upphäfver ej därför det goda, som ligger i själfva saken. Vill någon förneka, att en som antagit sig att tolka och tillämpa den heliga skrift behöfver ej ringa lärdom och kunskaper för att kunna väl utföra sitt anförtrodda, höga och heliga kall? Man utväljer icke okunniga män att skipa lag och rätt; man söker icke okunniga läkare att bota kroppens sjukdomar. Hvi skulle man då anförtro vården om odödliga själar och evighetens angelägenheter åt okunniga andliga ledare? Hvad

kall fordrar väl högre visdom och vidsträcktare kunskaper i förening med den helige Andes upplysning, än det, hvars uppgift är att förvalta himmelrikets hemligheter, hvilka väcka änglars beundran och hvilka öfverstiga deras fattning.

* * *

Om det nu är en predikantkandidats oafvisliga plikt att genom studier uppodla sina gåfvor samt inhämta nödiga kunskaper för att blifva en arbetare, som rätt "delar sanningens ord;" så är det ock lika mycket *församlingens* plikt att gå honom till handa genom att bereda honom tlllfälle till bedrifvande af sådana studier; och det kan hon bäst göra genom att upprätta och sedan underhålla lämpliga plantskolor för evangelii tjänare. Hon är icke försvarad med att öfverlemna beredelsen till lärarekallet åt de unga männen själfva utan ledning af äldre och bepröfvade män. Ej heller är hon försvarad med att låta sina unga medlemmar uppfostras till lärarekallet uti sådana läroanstalter, där de världsliga och teologiska vetenskaperna äro uppblandade med villfarande och antikristliga läror, utan hon är förbunden att inrätta läroanstalter, där de unga männen kunna uppfostras i öfverensstämmelse med "den hälsosamma lärans eftersyn."

* * *

Svenska metodismen har ingalunda varit försumlig härutinnan. Redan år 1866, då samfundet firade sin sekulärfest till minne af dess början i detta land, vidtog man allvarliga åtgärder för upprättandet af en predikantskola. I oktober månad nämnda år afhölls

nämligen ett allmänt konvent af alla då i verksamheten varande skandinaviska predikanter i landet jämte åtskilliga lekmannadelegater från församlingarne, hvarvid det beslöts, att ett skandinaviskt teologiskt läroverk skulle inrättas med görligaste första. Finansagenter tillsattes för insamlande af medel, lärare utnämndes och andra mått och steg vidtogos för beslutets verkställande. Öfverallt omfattades frågan med lifligt intresse både af svenska och norsk-danska metodister, och en betydlig summa tecknades, hvaraf dock mer än hälften förlorades genom försummelse vid kollekteringen.

Det visade sig dock snart vara opraktiskt att genomföra den ursprungliga planen — att upprätta ett för alla *skandinaviska* metodister gemensamt läroverk, och följden blef, att svenskar och norrmän skiljdes åt för att hvar för sig verka för skolfrågan, sedan de samlade medlen blifvit lika fördelade dem emellan. På grund häraf fördröjdes den svenska skolans början till år 1870, då i mars månad den öppnades i Galesburg, Illinois, med tre lärjungar och pastor N. O. Westergreen till lärare. Och från den tiden har skolan oafbrutet fortgått, visserligen i ringa skala och bristfällig i mångt och mycket, men till oberäknelig nytta för Herrens rikssak. Efter Westergreen fungerade C. A. Wirén som lärare, sedan skolan år 1872 flyttats till Galva, Ill. År 1875 förlades skolan till Evanston, Ill., och Fil. dr William Henschen utnämndes till hufvudlärare, hvilken befattning han innehade till läsårets slut 1883. Under tiden hade första klassen varit förlagd dels i Galva, Ill., och dels i St. Paul och Minneapolis, Minn.

I förra platsen tjänade Fr. Åhgren som lärare 1877–1879, och i de senare J. O. Nelson 1879–1882. Sedan den tiden hafva alla klasserna varit förlagda i Evanston med Albert Ericson till föreståndare och lärare. Verksamheten från år 1883 fortgick med en enda lärare till januari 1889, då C. G. Wallenius invaldes till biträdande lärare, hvilken befattning han innehade till läsårets slut 1896, då han resignerade, hvarefter N. O. Westergreen tog hans plats för ett år. Tre år därefter återkom C. G. Wallenius till skolan och har sedan dess förblifvit i fakulteten. Förutom undervisningen af desse lärare hafva flere af skolans lärjungar, sedan skolan förlades i Evanston, begagnat sig af de ypperliga tillfällen de haft att idka speciela studier vid någon af det amerikanska universitetets afdelningar, och åtskilliga hafva, efter genomgången fullständig kurs, graduerats från dess "College." Därjämte har Seminariet sedan år 1886 haft tillfälliga lärare i engelska språket. För närvarande innehar Henry Swan denna befattning.

Läroverket har under hela sin tillvaro haft förmånen att förvaltas af dugliga och nitiska direktörer, af hvilka flere burit ansvaret i mer än tjugo år. För närvarande utgöres styrelsen af tolf medlemmar, fördelade på de fyra årskonferenserna som följer: Central konferensen: Alfr. Anderson, ordförande, W. Swenson, sekr., J. L. Alstirn, kassör, Aug. Carlson och A. N. Sörlin; Westra konferensen: P. Munson; C. A. Anderson och J. W. Israelson; Norra konferensen: C. G. Nelson, Andr. Farrell och John Widén, Östra konferensen: Olin Swanson.

Att skolans vänner icke tröttnat att omhulda

läroverket framgår nogsamt af det sakförhållandet, att dess grundfond, som vid skolans början var under 4,000 dollars, har sedan dess mer än sexdubblats och utgör för närvarande något öfver 26,000 dollars. Häri är dock icke inberäknadt värdet (omkring 8,000 dollars) af den skolbyggnad, som uppfördes år 1883 på af Nordvestra Universitetet upplåten tomt vid sjön Michigans strand i Evanston. När härtill lägges, att utgifterna för undervisningen, reparationer m. m. varit mycket drygare under den senare hälften af skolans verksamhet än förut, så förtjäna dess många vänner det rättvisa erkännandet, att de städse omfattat denna samfundets viktigaste inrättning med varmt deltagande och kraftigt understöd.

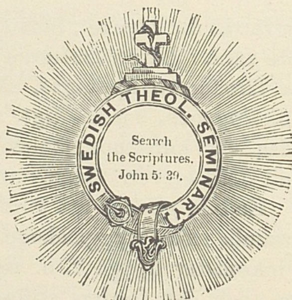
Så har läroverket fortgått med vexlande framgång i 32 år, och mer än två tredjedelar af de tjenstgörande predikanterna inom svenska metodistkyrkan i Förenta Staterna hafva under längre eller kortare tid där åtnjutit undervisning.

* * *

Men ännu fattas det mycket, innan läroverket är hvad det borde vara. Lärarekrafterna behöfva förökas och flera läroämnen upptagas, skolbyggnaden betarfvar tillökning och, om möjligt, utrymme och tillfälle beredas vår kunskapssökande ungdom att upptagas bland dess elever. Men huru skall detta förverkligas? Endast genom att fördubbla grundfonden och insamla extra byggnadsmedel. Läroverkets direkta inkomster uppgå f. n. till cirka 2,500 dollars årligen, och det fordras sträng hushållning för att därmed betäcka de nödvändiga utgifterna så-

som verksamheten nu bedrifves. Någon utvidning kan därför ej komma i fråga, förrän kassan blifvit betydligt förstärkt. Styrelsen utvalde därför vid sitt senaste årsmöte pastor C. G. Nelson, en i sådana värf väl bepröfvad man, att fungera som läroverkets finansagent med uppgift att insamla 25,000 dollars för den permanenta fonden och 10,000 för byggnadsändamål. Alla årskonferenserna hafva på det varmaste godkändt detta val och förbundit sig att vara agenten till hjelp och uppmuntran så vidt som möjligt. Måtte han lyckas! Måtte han allestädes finna deltagande och offervilliga skolvänner och sålunda blifva i stånd att utföra sitt ganska svåra arbete med fröjd och icke med suckan och vinna sitt och allas vårt önskemål.

Den Gud som hittills hulpit, han skall ock fortfarande hjälpa, så att läroverket blifver till ännu större nytta för Guds sak i detta land, hvar så många svensk-amerikaner bygga och bo och hvilka ännu hafva en förkärlek för sina fäders språk.

Minnets julsaga.

Af Signe Ankarfelt.

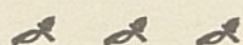

Kom, sätten eder vid min sida,
I kära vänner ifrån svunnen tid!
Vi vilja julens helga engel bida
Och njuta än en gång utaf hans frid.

Ni ären minnen blott, men trogna —
Det trognaste jag fann på lifvets stig
Af blommor alstras frukter mogna
I lifvets höst ni blefven det för mig.

För mången tycks en slöja eder dölja
Men ej för mig, jag känner edra drag.
På tidens haf der bölja följs af bölja,
Ni ensamt trotsat vexlingarnes lag.

Så tälj mig än en gång den saga
Jag älskar bäst af allt att lyssna till
Den knotets moln skall nog förjaga
Jag som ett barn nu drömma vill.

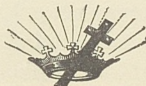

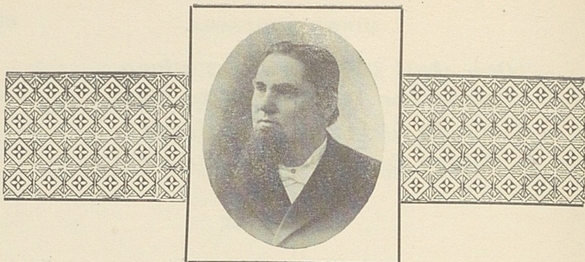
Solen sjunker, hvita flingor falla
Tyst till jordens frusna, kalla barm,
Klockor höras öfver nejden kalla
Nu till bön och lof båd' rik och arm.
Uti hemmen ser man ljusen stråla
Dock, ett finns der endast mörker rår,
Döden älskar ej i ljusglans pråla,
Der, vid barnets bädd, en moder står.
"Jesus, barnens vän, du vill ej taga
"Bort från mig det käraste jag har
"Ödmjuk skall jag hvarje sorg fördraga
"Blott du barnet än åt lifvet spar!
Hennes sammanknäppta händer sträfva,
Denna bön är allt, hon stamma kan.
Hvad vi bedja oftast vi förstå ej sjelfva.
Hennes hjerta blott af kärlek brann.
"Mamma," höres hennes älskling kalla,
"Jesubarnet böd mig följa sig,
"Ej till himlen der de stjernor alla
"Nyss mig vinkat bort från dig.
"Nej, till dalen der som törnen spira
"Nog du känner platsen, säg?
"Med ett kors han vill mig sira
"Om jag vandrar på hans väg

"Och skall jag vid slutet vinna,
"Sade han, en krona lika hans,
"Vill du hjelpa mig att finna
"Dalen der blott törnet fanns?

Så täljde minnet mig sin saga
I julens minnesrika kväll,
För kronan vill jag korset ock fördraga,
Mig vinka stjernor än från fästets pell.

Betania Hemmet.

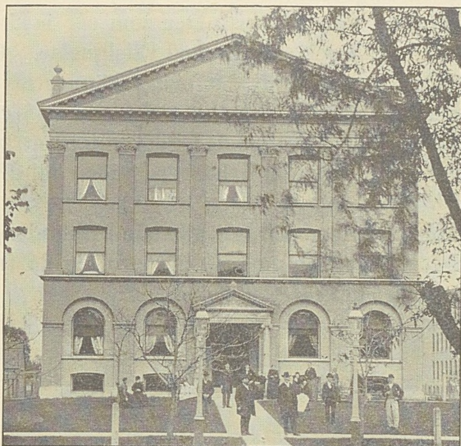
Af J. BENDIX.

I det älskvärda hemmet i Betanien, i det heliga landet, der stannade ofta Herren Jesus, menskligbetens välgörare. Der var han alltid en välkommen gäst, och der tillbrakte han många af sina mest lugna och lyckliga stunder, tillsammans med de trenne syskonen, Martha, Maria och Lazarus. Dessa hans vänners hem stod alltid öppet för honom, och i detta hem blef han föremålet för Marias frikostiga offer — en dyrbar smörjelse af oförfalskad nardus. Men denna välgärning behagade icke Judas, som hälst önskade att allt af något värde, skulle läggas till hans egen kassa.

Det var dock icke om hemmet i det heliga landet; utan det är om vårt kära Betaniahem i det natursköna Ravenswood, Chicago, som vi önska säga några ord. Det är väl kändt för många, att detta hem kom tillstånd för omkring tolf år sedan. Som nu detta hem och omgifning ter aig, så är säkerligen denna välgörenhetsinrättning en prydnad och heder,

icke allenast för svenska metodistsamfundet i Amerika, utan också för den svenska nationen. Det hela vittnar om praktisk kristendom. Hemmet är mycket väl beläget, och prydes i omgifningen af en vacker gräsmatta och af lummiga träd. Det allmänna om-

Betania=Hemmet.

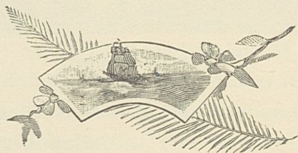
dömet hos dem som sett Hemmet är, att det är en af de mest välbelägna och inbjudande välgörenhetsinrättningar i Chicago.

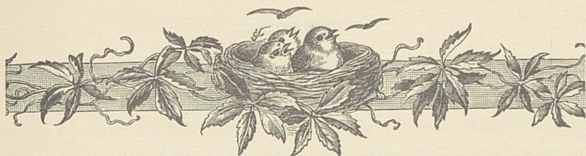
I detta fridfulla ålderdomshem, har redan ett stort antal af trötta, men lyckliga pilgrimer redan funnit ett härberge på sina ålderdoms dagar. Och vid dörren af detta hem stå för närvarande mången gammal man och kvinna bedjande: "Låt upp! Låt upp!" Ack huru smärtsamt det kännes för styrelsen,

då dörren på grund af brist på medel icke kan upplåtas. Hvad kunna vi göra och hvad vilja vi göra för dessa armodets barn? Om Maria säges det, att hvad hon kunde det gjorde hon.

Hvad som gifves till Betaniahemmet, såväl som till andra välgörenhets inrättningar, skall säkerligen bära frukt i välsignelse. Den som sår med välsignelse han skall ock skörda med välsignelse. Och på den stora dagen skall det ock erkännas af honom som skall säga: "Jag var hungrig, och I gåfven mig att äta; jag var törstig, och I gåfven mig att dricka; jag var främling, och I härbergeraden mig; naken, och I klädden mig."

Måtte han som fordom gästade i Betanien, städse också förblifva, och med sin närvaro sprida frid och glädje i vårt kära Betaniahem.

Swedish M. E. Book Concern.

WEDISH M. E. Book Concern är en af kyrkans viktiga inrättningar och har sin lokal i huset 152 Oak St., Chicago, Ill., midt emot själfva moderkyrkan som är belägen å hörnet af Oak och Orleans gatorna.

Utrymmet tillåter ej att gifva en historisk beskrifning om denna kyrkans anstalt, ehuru dess historia är jämförelsevis kort, utan vilja vi blott säga, att under de få år den haft tillvaro har den varit till rik välsignelse. Många goda och värdefulla böcker hafva utgifvits under de sist flydda åren, hvilka varit vårt folk till stor hjälp och uppmuntran.

Början var lik alla goda företag, ringa, men ändamålet var godt, och derföre har det lyckats väl. Ännu är den nästan i sin linda, men tillväxer mer och mer och vinner större förtroende för hvarje dag.

Den har haft vissa svårigheter att öfvervinna, men det har lyckats och den omfattas nu, som den bör, såsom en kyrklig inrättning. Aldrig torde den

kunna jämföras med vår amerikanska boklåda, men ibland vårt folk kan den blifva till lika stor välsignelse.

Låt oss göra ett flyktigt besök till boklådan och se hvad som finnes och hvad som uträttas derinne. Vi träda inom dörren och stanna för att se oss om-

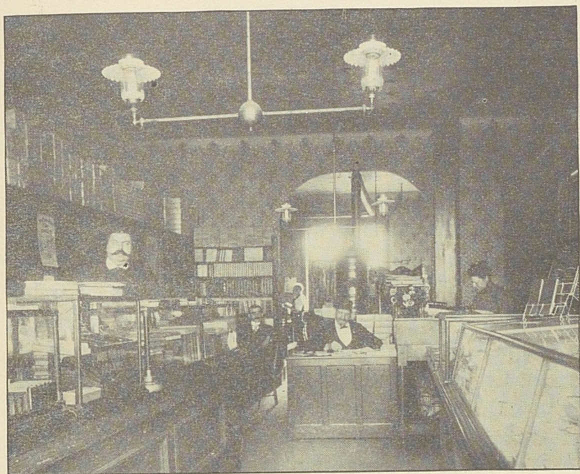

kring. Lokalen är ljus och luftig och lemnar ett behagligt intryck på besökaren. På båda sidorna äro hyllor, hvilka nå från golf till tak, och dessa äro fullsatta med böcker.

Vi ville gerna stanna och undersöka dem, men det tager alltför lång tid att endast se på titeln af hvarje bok, men en flyktig öfverblick försäkrar oss, att det är goda, värdefulla böcker och de flesta utaf dem äro på vårt eget sköna modersmål. Är det någon bok, engelsk eller svensk, som icke vi kunna finna på hyllorna, så underrättas vi, att den kan skaf-

fas på mycket kort tid och till lika billigt pris, som någon annorstädes.

Vi träda litet längre fram, och midt framför oss är en liten skrifpulpet der affärsföreståndaren sitter då han icke är ute i staden eller borta på resor. Till höger om honom är själfva hufvudbetjenten herr

Ottonius, som alltid är påpasslig och tillmötesgående mot alla. Fråga honom om hvilken bok som hälst, och han har reda på dem. Få torde finnas, som äro bättre hemmastadda i bokaffär än herr Ottonius, och vi äro glada, att vi fått göra bekantskap med honom.

Till venster, vid en annan skrifpulpet få vi göra bekantskap med bokhållerskan Miss Peterson, och vi underrättas att hon varit en trogen tjänarinna i denna plats i nio år.

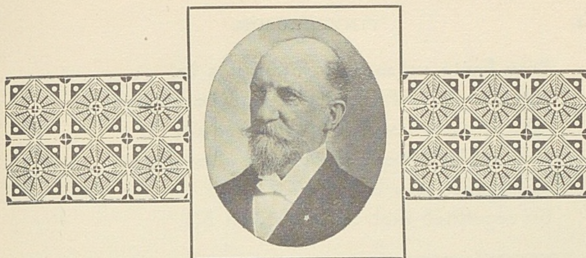
Träda vi ännu längre fram så komma vi in i kompositionsrummet, der herr Nyberg håller på att plocka bland stilar dagen lång, och i en annan del af lokalen finna vi redaktörernas rum. Det är icke särdeles fin-fint, ingen matta på golfvet och inga mjuka stolar, men ett godt arbete utföres der i alla fall af tvenne skickliga redaktörer.

En annan person introduceras vi till innan vi lemna. Han är liten till växten och ser mycke ungdomlig ut och har sin plats vid en stor och rymlig skrifpulpet, ty han bedrifver stor affär öfver hela Amerika. Hans namn är Frank A. Johnson, och han är sekreteraren för Svenska Metodisternas Hjelpförening. Denna förening har rönt ovanligt stor framgång under de sista åren, och kommer säkerligen att röna ännu större i det kommande.

Innan vi lemna måste vi prenumerera på Sändebudet och Epworth Klockan, samt köpa kyrkans psalmbok, och sångboken "Jubelsånger," ty det säges att det är den bästa sångbok vi såsom ett samfund någonsin haft.

Vi vilja råda alla som göra ett besök till Chicago att helsa på i Swedish M. E. Book Concern, ty främlingar finna här alltid ett hjärtligt mottagande.

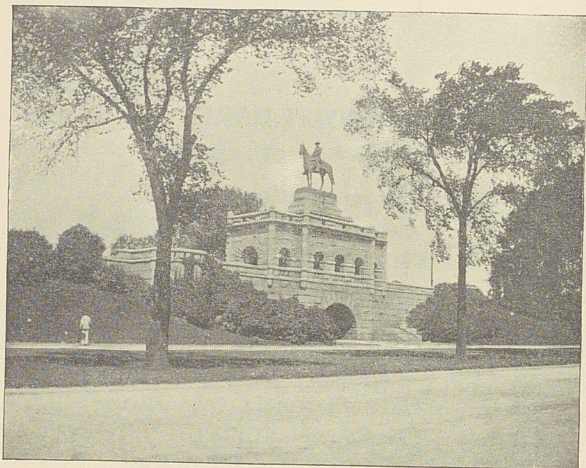
I LINCOLN PARK.

För "Vinterrosor" af J. TH. JACOBSON.

Bort från Chicagos buller, kvalm och dam,
Till Lincoln park jag stundom ställde färden;
Att skåda barnens glada lek och glam,
Så oberörda der af storstadsverlden.
Nu var det sommar, men den börjat nyss:
Allt var så skönt och fridfullt i naturen;
Dess blommor väcktes nyss af solens kyss
Och murgrönsrankor börjat täcka muren
Det hela gaf en känsla af behag,
Man glömmer icke lätt en sådan dag;
En sådan ledig stund är mycket värd,
Då man får fly från stadens larm och flärd;
Det känns som stode man på helig mark
I Lincoln park.

En lindrig bris går öfver Michigan,
Helt nyss den glänste som en jättespegel;
Se der ett skepp går fram på blånad ban,
Och bort i fjerran skymta några segel

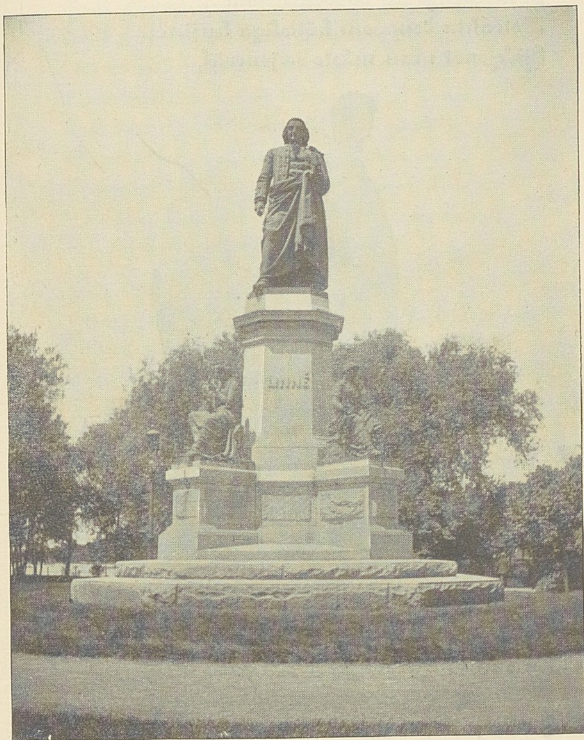
Som hvita måsar, nu försvinna de,
Men andra liksom dyka upp ur vågen;
Vid stranden synas båtar liggande
Och rycka lätt på smäckra ankartågen;
Det tyckes som de ville ut, att få
En segelfärd med oss på böljan blå.

GRANTS MONUMENT.

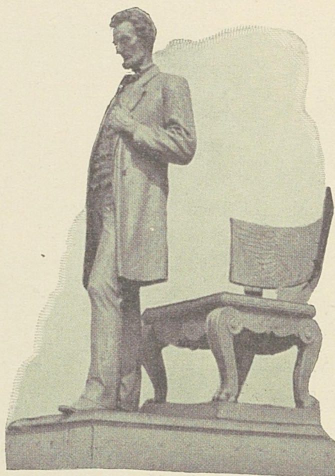
Hur skönt det är då hafvets friska vind
Så der kärvänligt smeker hettad kind.
Man känner sig så fri, så frisk och stark
I Lincoln park.

Nu är det skäl att ta en promenad
Dit bort till kullen för att se på djuren;
Framför oss går en barnaskara glad,

LINNES MONUMENT.

Och stadnar vid den hemska lejonburen,
Till björnegropen sen och aporna;
Hör deras skratt och se på deras miner:
Ej underligt att darvinisterna
Betrakta dem som köttsliga kusiner.
Sjölejonet man måste se jemväl,

LINCOLNS MONUMENT.

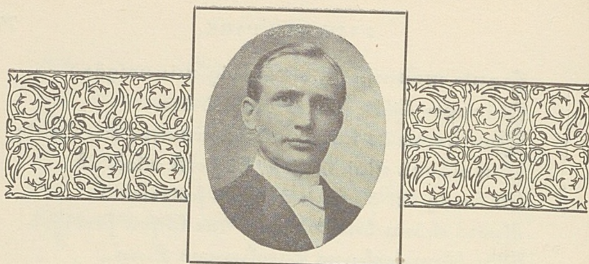
Men ack, det var ju blott en vanlig säl.
En smula humbug får väl vara med,
Man sagt att så är gammal yankeesed.
I alla fall — man minnes Noachs ark
I Lincoln park.

Då man en stund betraktat djurens verld
Vi gå att se de store männens stoder;

Grants monument, en värdig minnesgärd
Åt tappre hjeltegeneralen stod der.
Men hvem är han, med blomman i sin hand,
Som står så majestätisk, hög och värdig?
En kung det är från älskadt fosterland
Hvars sköna bildstod nyss har blifvit färdig.
Vår blomsterkung Carolus von Linn,
Lik den i Stockholms Humlegård vi se.
Hans rykte vida gått, han äras än,
Ej minst af hvarje nykterhetens vän.
Nu står han der på nya verldens mark
I Lincoln park.

Snart jag befann mig framför Lincolns bild,
Betraktande de ädla skarpa dragen.
Han var ju sträng, man sagt, men likväl mild
Som evangelium förent med lagen.
Tätt bredvid mig en färgad broder satt
Beskådande befriarns bild, den höga.
Han såg på "fader Abraham" så gladt
Och fram en tår der glänste i hans öga;
Han sade: "such a man we got no more."
Nu sedan dess förflutit många år,
Men dessa ord jag i mitt hjerta gömt
Och negerns varma blick jag än ej glömt.
Vi voro båda som på helig mark
I Lincoln park.

Den svenska begrafningsplatsen
i Worcester, Mass.

För "Vinterrosor" af Pastor F. O. LOGREN.

DET enda gemensamma företag, som bland svenskarne i Worcester något mera allmänt omfattats är "The Swedish Cemetery." Den vackra tanke, som ligger till grund härför, har sitt ursprung från den hänsofne metodistpastorn D. S. Sörlin, som verkade i Worcester under åren 1882–1887. Den svenska grafplatsföreningen organiserades den 21 nov., 1885, och strax därefter inköptes *tre* acres land, beläget vid Webster st., för $1,200, hvaraf halfva summan kontant betaltes. Platsen har sedan dess förstorats genom inköp af mera land, så att den nu omfattar *nio* acres. Invigningen af denna grafplats skedde den 30 maj, 1886, hvarvid pastor D. S. Sörlin officierade. Denne företagets upphofsman var ock en af de första, som i denna kyrkogård invigdes åt jordens sköte, den 30 Juli, 1888. Hans hvilorum är centralt beläget och öfver detsamma ha

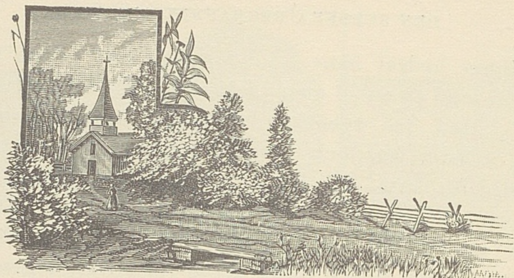
vänner hedrat hans minne genom att pryda hans graf med en enkel men vacker grafvård af marmor.

Med den svenska befolkningens tillökning i Worcester har ock dödligheten, som en naturlig följd förökats. Redan 1892 begrofvos därstädes 104 personer och har antalet årligen stigit, så att det nu uppgår till omkring 200 per år. Sedan företagets början hafva öfver 2,150 lik blifvit begrafna i denna kyrkogård, och ha de influtna medlen uppgått till öfver $28,000, som kommit dels genom frivilliga bidrag och dels genom begrafningar.

Mycket arbete har här blifvit nedlagdt. Kullar ha afjämnats och gropar fylts, passande vägar och gångar äro anlagda, och dess plikttrogne superintendent synes hålla allt i godt skick. En ändamålsenlig likkällare, ett trefligt kapell och tvenne paviljonger pryda enhvar sin plats, jämte flera enkla grafvårdar och mindre stenar, göra sitt till att gifva platsen ett behagligt utseende.

Denna begrafningsplats är en heder till den svenska befolkningen i Worcester och särskilkt dem som offrat tid och medel för dess tillkomst och fortsättning, däri äfven många bland metodisterna gifvit sitt frikostiga understöd. Den har redan för mången blifvit kär, ty de fleste, som vistats i Worcester någon längre tid, ha här skattat åt jordens sköte någon i lifvet när eller kär, och många ha genom inköp af platser redan försäkrat sig en blifvande bostad, då lifvets möda är afslutad, och där de få hvila från sitt arbete.

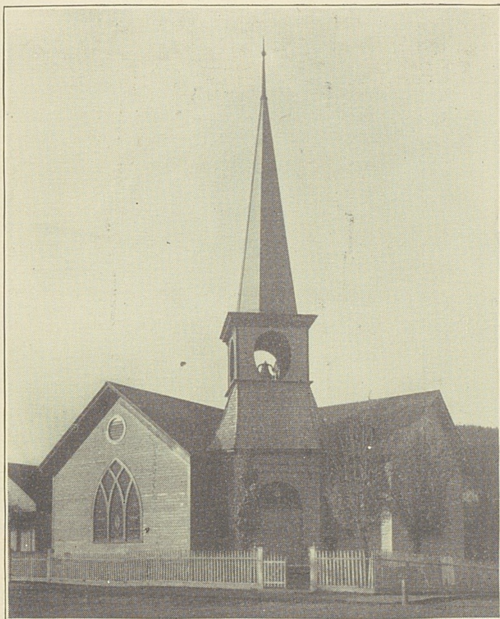
Nybyggda kyrkor.

ROBERT INGERSOLL sade på sin tid att den kristna kyrkan skulle dö inom tio år. Biskop McCabe, som då var sekreterare för kyrkobyggnadssällskapet inom vårt samfund, svarade på denna profetia och författade med anledning deraf en sång som han sjöng med hänförelse inför stora folksamlingar igen och igen. Följande ord förekommo i kören: "We are building two a day." Efter en tid fick han förändra kören och sjunga: "We are building three a day."

Ingersoll är död och glömd af de flesta, men den kristna kyrkan icke blott lefver utan går framåt och vinner härliga segrar för kung Emanuel. Nya kyrkor byggas inom hvarje samfund hvarje dag, och de gamla templen som stått en tid af år, få lemna rum för bättre och mera tidsenliga sådana. Allt vittnar om att Herrens tempelgårdar äro kära, och att folket vill hafva ett rum, der de kunna tillbedja sin Gud.

Äfven inom våra gränser hafva några nya tempel upprests under året och en del hafva förbättrats och

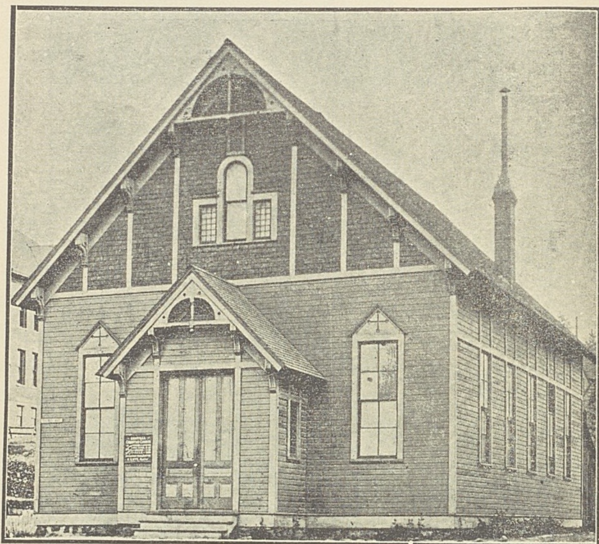
förstorats. Vi presentera bilden af några af dessa och den första är kyrkan i *Norway, Mich.* Den byggdes under pastor B. Howes verksamhet inom församlingen och invigdes i Oktober månad 1901 af prof.

Svenska M. E. Kyrkan, Norway, Mich.

Albert Ericson. Den är belägen på en höjd och är synlig öfver hela staden. Den är väl inredd och är ljus och vacker och har sittplatser för omkr. 300 personer. Egendomen värderas till $3,500 och är i det närmaste betald.

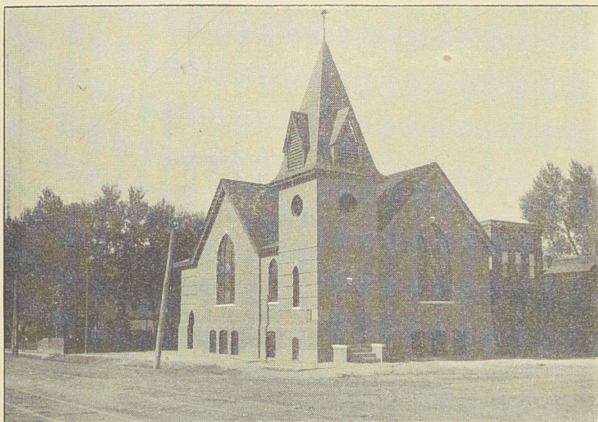
Den nästa som vi hafva glädjen att kunna presentera är den i *Spokane, Wash.* Under flera år har verksamheten under stora svårigheter uppehållits uti hyrda lokaler. Pastor C. J. Nelson besökte platsen

Svenska M. E. Kykan, Spokane, Wash.

och fann, att ett tillfälle var öppet för våra landsmän att få sig ett rum der de kunde tillbedja, och ehuru det innebar stor försakelse och mycket arbete lyckades det dock omsider. Kyrkan är 60 fot lång och 40 fot bred och är värd omkr. $2,000, och endast $75 skuld var kvar då den invigdes. För våra vänner i fjärran vestern var det en lycklig dag då de fingo träda in uti detta tempel som de kunde kalla sitt.

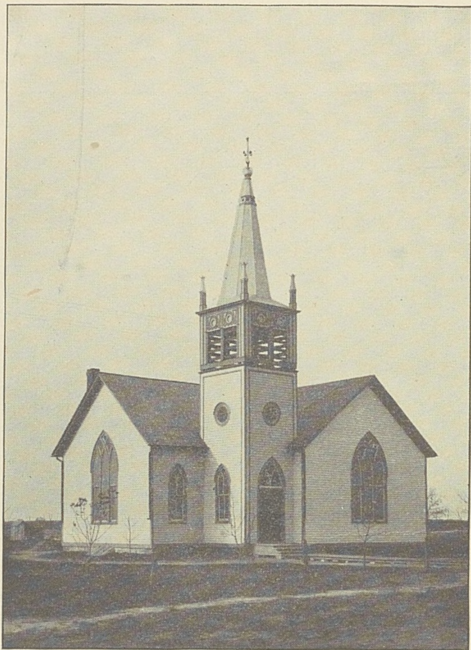
I *Denver, Colo.*, hade församlingen kyrka, men under sista året befanns den vara för liten och därför såldes den gamla egendomen och en tomt mera centralt belägen köptes, å hvilken det sköna templet som vi här presentera uppfördes. Kyrkan är ännu icke invigd men är i det närmaste färdig. Den har undervåning och väl ordnadt för söndagsskola, bönemöten och andra möten som kunna komma ifråga för kyrkliga ändamål. Färdig kommer kyrkan att kosta omkr. $6,000 och rymmer 456 personer.

Svenska M. E. Kyrkan i Denver Colo.

I den lilla trefliga staden *Saronville, Neb.*, hafva våra vänner haft kyrka ända sedan år 1878, men i mån som ställningen förbättrades bland vårt folk i det yttre, väcktes äfven behofvet af en bättre och mera ändamålsenlig plats för Guds dyrkan, och så

uppfördes nedanstående sköna tempel. Den gamla kyrkan är 30x40 fot i storlek och tillbygget är 20x26 med "folding"-dörrar emellan, och det hela kan godt rymma 300 personer. Ett vackert torn, 65 fot högt,

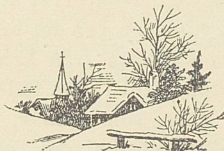
Svenska M. E. Kyrkan i Saronville, Neb.

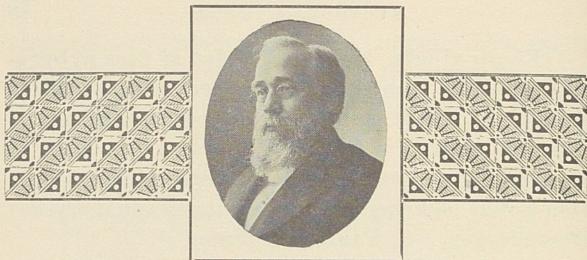
pryder kyrkan och det förväntas att i en snar framtid en klockas klara toner skola ljuda öfver Saronvilles slätter, kallande folket att "gå upp till Herrens hus." Kostnaden för det hela är $2,300.

Ehuru vi icke lyckats få bilden af flera nybyggda kyrkor, så veta vi dock om flera sådana, hvilka under året blifvit uppförda. Bland dessa nämna vi särskildt kyrkan i *Springfield, Mass.*, som är en af våra trefligaste och mest ändamålsenliga kyrkor. Den kostar omkring $10,000 och ingen skuld trycker församlingen. C. Paulson är pastor.

I *Crystal Falls, Mich.*, har den lilla kärnfriska gruppen uppfört en kyrka värd $1,185, fri från skuld. I *Mankato, Minn.*, har den lilla lifskraftiga församlingen byggt en tegelkyrka värd $5,000. Den stora rymliga kyrkan i *Galesburg, Ill.*, har blifvit omändrad och renoverad till en kostnad af omkr. $3,000, och det samma är förhållandet med kyrkan i *Moline, Ill.* Fylle Herren hvarje tempel med sin härlighet och blifve det hvad det bör vara, en räddnings- och uppfostringsanstalt.

Alfridus.

Svensk frikyrka för 700 år sedan.

Af JOH. A. ENANDER.

ATT en svensk frikyrka skulle hafva funnits till för 700 år sedan, synes vara ett orimligt påstående. Då reformationen kom, var ju den svenska kyrkan en katolsk påfvekyrka inom hvilken föga andligt lif förmärktes, men så mycket större lust att herska öfver staten. Detta är sant, men "af begynnelsen var det icke så."

De historiska källorna från kristendomens och hedendomens brytningstid i våra fäders land äro lätt räknade. Bland dem, som finnas, räkna vi dock lyckligtvis den äldre vestgötalagen från 1200-talet, ett dyrbart arbete, som kastar ett ganska klart ljus öfver den kyrkliga ställningen i nämda landskap, där kristendomen slog under sagda brytningstid sina djupaste röster, vann sin största utbredning och uppnådde "mogen stadga."

Den äldsta kristna kyrkan härstädes var en fri-

kyrka. Vestergötland var en nästan sjelfständig förbundsstat och kyrkan var ock därstädes mera sjelfständig än hvad de flesta ana. I historiens morgongryning märka vi lätt, att kristendomen har här under en lång följd af år i tysthet undergräft hedendomen och vunnit hjärtan för "hvite Krist." Då sveakonungen Olof ej längre vill vistas bland hedningarne i Upsala, flyttar han sin tron till Husaby i Vestergötland och låter där döpa sig af en from lärare Sigfrid, hvilken under sin färd från Vexiö till Husaby finner endast en trakt i Vestergötlands skogsbygd, hvarest inbyggarne äro odöpta hedningar utan all kännedom om kristendomen, hvilket är för honom så öfverraskande, att han kallar stället de "u-tvägnes (otvagnes) by," nu varande Utvängstorp i Vartofta härad.

Att den fromme Sigfrids missionsarbete isynnerhet i Falköpingstrakten kröntes med så stor framgång, berodde till en stor del därpå, att marken var redan vid hans ankomst bruten för evangelii säd. Före hans tid hade norska prester med bifall af den i Norge döpte vestgötajarlen Ragnvald Ulfsson verkat bland de myndige odalbönderna. Flera af dessa hade under sina handelsfärder låtit döpa sig, andra hade lärt känna kristendomen i "det guldrika Miklagård" (Konstantinopel), under den tid deras yxor och svärd varit den murkna grekiska kejsartronens stöd, andra åter hade af de många krigsfångar, som af dem gjorts till trälar, lärt sig inse kristendomens osynliga makt, äfven hos de fattigaste, de mest ringaktade.

Vestergötland framstår snart nog såsom ett kri-

stet land, "Historiens fader," Snorre Sturlesson, († 1241), meddelar oss den öfverraskande upplysningen, att Vestergötland egde på hans tid 1,100 kyrkor. Talet är dock sannolikt en misskrifning, i stället för 600. Vestgötalagen säger, att kyrkornas antal var 517, och det är vackert så. I hela Skara stift fins i vår tid endast 350 kyrkor. Om lika många människor funnits till hvarje kyrka den tid, då lagen skrefs, som i våra dagar, skulle Vestergötland egt öfver en half million inbyggare, en för sagda tid ofantlig stor folkmängd, men nu voro många af kyrkorna endast små kapell och församlingsmedlemmarne få. Sex bönder med hustru, barn, trälar och trälinnor, tilsammans 50 à 60 personer, kunde bilda "full by" och uppföra kyrka.

Alla, som icke innefattades i lagen, stodo vid sidan eller utom lagen. Därför ställer Vestgötalagen främst af alla *Kristus*, och därnäst "den kristna läran, alla kristna, konungar, bönder och alla bofasta män, biskopar och alla boklärde män." Den äldsta lag på svenskt språk, som vi ega i behåll, betonar härmed, att den är en kristen lag. Den saknar kungsbalk, men eger däremot en kyrkobalk, af hvilken vi kunna få en ganska klar föreställning om kyrkans författning.

Bland dem, som lagen särskildt tager i sitt hägn, söka vi förgäfves efter *påfven* i Rom. Han hade icke mycket att säga inom den svenska frikyrkan. På ett ställe i lagen omnämnes han dock, men det är vid fråga om afdömande af ruskiga brottsmål. I s. k. "styggelseverk," som den myndige vestgötalagmannen icke ville handlägga, fick påfven bäst han gitte

domfälla. Det hade visserligen bestämts redan 1152, att vestgötabönderna skulle gifva påfvestolen en årlig St Peterspenning, men lagen känner ingenting därom. Att betala skatt till en utländsk furste var så stridande mot folkets sjelfständighetsbegrepp, att därom kunde icke ens blifva tal, men såsom en frivillig gåfva betalade vissa församlingar afgiften, andra åter kommo år efter år på restlängden.

Men påfven egde i Vestergötland en ställföreträdare, *biskopen* i Skara, hvilken utöfvade på den kyrkliga utvecklingen ett stort inflytande. Det egendomliga med denne ställföreträdare var, att påfven fick hvarken utse honom eller bekräfta hans val. Bönderna valde på frikyrkligt sätt "den de hafva ville," hvarefter konungen satte ring på hans finger och staf i hans hand. Ingen kunde, då lagen skrefs, blifva biskop i det stora stiftet, därest han ej var bondeson. Att andliga lärare, som utgått från allmogehem äro i de flesta fall de bäste, det hade vestgötabönderna klart för sig redan på 1200-talet.

Biskopen egde ett stort anseende och vid jordatvister vägde hans ord mer än konungens, ehuru icke så mycket som bondens. Hans verksamhet omfattade den kyrkliga förvaltningens alla grenar. Han visiterade församlingarne, invigde kyrkor och kyrkors kärl, han förvaltade sakramenten, höll uppsikt öfver presternas lära och lif och han satte brottsliga församlingsmedlemmar i det mindre bannet samt utöfvade domsrätt i vissa kyrkliga mål.

Då han for omkring i sitt stift hade han minst tolf klerkar i sitt sällskap. Bönderna voro då både pliktiga och villiga att vid sammanskottsgille,

som kallades "gengärd," förpläga honom och hans klerkar med mat och mjöd i tre dagar och två nätter. Var hans färd en visitationsresa så föll denna plikt uteslutande på sockenpresten. Biskopens inkomster voro dessutom mycket stora. Honom tillföll delvis eller helt och hållet "hufvudtionden," om hvilken mera här nedan. Honom tillföllo böter för presters tjenstefel och för brott mot kyrklig ordning och kristlig sed, samt därjämte inkomsterna från biskopsstolens kyrkogods. De fromme vestgötarne hade redan på 1100-talet donerat till biskopsstolen i Skara så många hemman, att på dem funnos 100 landbönder.

Liksom biskopen vikarierade för påfven, så vikarierade *sockenpresten* för biskopen. Hans val berodde dock icke på biskopen utan på församlingen. Socknen var en juridisk enhet, som kunde både åtala och åtalas. Sina angelägenheter afgjorde den på frikyrkligt sätt genom majoritetsbeslut. Då socknen önskade bygga kyrka så underrättades biskopen därom och när kyrkan sedan byggts stadgade lagen, att en bestämd areal af åker och äng och utmark skulle doneras till prestboställe. Dessutom skulle fyra byggnader, mansbyggnad, bakhus, fähus och lada uppföras för prestens räkning och var presten sedermera skyldig att underhålla desamma. Dessutom skulle sockenboarne anskaffa för kyrkan messkläder, kalk och kalkduk, prestbindel, handkläde, dopfunt m. m. innan de anmodade biskopen att komma till invigningsfest.

Presten egde såsom lön icke blott sitt boställe, utan ock tionde af all böndernas gröda i socknen.

Då säden bärgades å bondens åker, afskildes hvar tionde skyl till kyrkliga ändamål. Denna afskilda del skiftades sedan i fyra delar, en del tillföll presten, en del biskopen, en del kyrkan och en del "fattiga män." Denna sistnämda del förde bonden med sin öfriga säd hem till gården, men iklädde sig därmed skyldighet att i sitt hem försörja de fattige en viss tid. Presten ensam tillföll all s. k. qvicktionde (af lefvande djur) och likaså det offer, som å långfredagen lades på altaret vid korsets fot. För vissa ämbetsförrättningar uppbar presten dessutom sportler efter en i lagen noga bestämd taxa, och han behöfde icke frukta för intrång i ämbetet af ämbetsbröder, ty dylikt intrång var belagdt med höga böter, som delades mellan honom och biskopen. De sockenboar, som icke egde någon gård, voro pliktiga, att gifva presten hvarje år en gåfva, hvilkens värde i lagen bestämdes till värdet af två bushels korn.

De svenska presterna frågade litet efter celibatets bud. De lefde i det äkta ståndet och deras barn togo arf lika så väl som bondens barn. Prestfamiljerna i Vestergötland synas i allmänhet icke haft skäl att klaga öfver brist på lifvets nödtorft. Men presten hade också stora skyldigheter och stora böter utkräfdes af honom, därest han gjorde sig skyldig till vårdslöshet, liknöjdhet eller tjenstefel. Lagen lemnar noggranna föreskrifter om hans förvaltning af sakramenten och kyrkans egendom, men stadgar icke på ett enda ställe, att han var skyldig att predika.

Man måste härvid ihågkomma, att biskopen var *skyldig* att predika, men icke sockenpresten, hvilken

dock *egde rätt därtill*, en rättighet af hvilka många också begagnade sig. Predikan för ämbetsbröder hölls alltid på latin, men predikan för folket på modersmålet. Som biblen icke ännu fanns till på det svenska språket och biblen på det latinska språket egdes endast af några få, voro insikterna i biblens lära äfven hos de fromme presterna små, och deras predikningar, mätta efter vår tids mått, mycket bristfälliga. Det är dock visst, att många af Vestergötlands prester voro fromma män, som sökte sanningen och verkligen drogo omsorg om sin hjord så godt de det förstodo. De vårdade sig om de fattige och förtryckta, och då digerdöden kom år 1350 och anställde sina svåra härjningar bland trälarne, de frigifne och de fattige i samhället, så öfvergåfvos dessa icke af sina lärare, hvilka trotsade döden, då det gällde att bringa religionens tröst till de sjuka och döende. Men så bortrycktes också under kort tid icke mindre än 470 af Vestergötlands prester i denna pest, i hvilken jämförelsevis få stormän och storbönder dukade under.

Då våra landsmän här i Amerika lyckats bygga sig en kyrka och en prestgård och fått dem båda skuldfria, inträder vanligen lättnad i utgifterna. Icke så i Vestergötland på 1200-talet. Då en kyrka skulle här invigas, måste *hufvudtionde* erläggas. Detta var en för Vestergötland egendomlig skatt, den största egendomsskatt, som något kristet samhälle erlade under medeltiden. Utgick den vanliga tionden endast af jordbrukets och boskapsskötselns *afkastning*, så drabbade hufvudtionden däremot sjelfva *kapitalet*, all fast och lös egendom. Den ut-

kräfdes ursprungligen af jordegarne, som icke under de tio föregående åren betalt denna skatt, den erlades ock vid begångna "hufvudsynder," brott mot femte sjette och sjunde buden, samt efter "affall från tron." Sedermera stadgades, att hvar och en måste åtminstone en gång i sitt lif erlägga hufvudtionde, som understundom delades i tre delar, af hvilka en tillföll kyrkan, en presten och en biskopen, men som också understundom tillföll odelad antingen biskopen eller kyrkan.

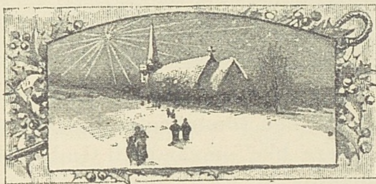
Det var på den "frivilliga öfverenskommelsens väg" allmogen ingått på att betala en sådan skatt. Den kändes ofta tung, men vestgötabönderna voro icke män, som bröto hvad de en gång lofvat. Det var vår i nordanland och kunskapens blommor knoppades och slogo ut i blom i munkklostret i Varnhem och i nunneklostret i Gudhem, hvilka blefvo för vårt folks andliga och materiella odling af den största betydelse. Visserligen lågo ännu många af hedendomens snödrifvor osmälta i skogshult och i föga odlade ödebygder, men liksom hedningarne icke genast erhöllo dopet utan endast "primsigning," så erhöll hela det forna hedniska lifvet icke genast en äkta kristlig prägel, men åtminstone en kristlig anstrykning och slutligen sammansmälte folklifvet och det kyrkliga lifvet till ett i så hög grad, att vi med våra skarpt uppdragna gränser mellan församlingsmedlemmars och icke församlingsmedlemmars lif kunna knappast därom bilda oss en föreställning.

Men den svenska frikyrkan hotades af faror, för hvilken den efter en tid dukade under. Samhällets medlemmar splittrades i olika stånd. Storbönderna

blefvo stormän, för hvilka lagen låg "i spjutstångs ände." Under de långvariga krigen mellan svear och götar uppstod ett laglöst stormansvälde och de andlige, som voro ensamma innehafvare af samtidens bildning, kallades till konungens rådsbord och blefvo de världsliga stormännens vederlikar. Redan år 1200 blefvo de befriade från att för sina kyrkogods erlägga skatt och deras stora inkomster satte dem i tillfälle att på befästade borgar och slott omgifva sig med skaror af väpnare och svenner och att nappas med konungarne om både krona och spira. Den anda, som besjälat den svenska frikyrkan, dog ut. Begäret efter världslig makt ökades. Hvad som var i kult och författning äkta nationelt ringaktades.

Slutligen var de "andliga" stormännens sinne moget för den stora "reformen." På kyrkomötet i Skeninge 1248 blef den svenska frikyrkan en påfvekyrka. Presterna, som i 174 år efter påfve Gregorins VII:s bulla om celibatet lefvat i det äkta ståndet, förbjödos att hädanefter gifta sig och deras barn beröfvades all arfsrätt. Biskoparne fingo hädanefter väljas icke af bönderna utan af domkapitlen. Icke Vestgötalagen utan de påfliga dekretalerna skulle hädanefter vara deras lag, och ingen biskop eller prest skulle hädanefter aflägga ed till någon världslig myndighet eller vara inför en sådan ansvarig för sina handlingar. Kyrkan blef med få ord en stat i staten och denna kyrkostats högsta myndighet var påfven i Rom. Hade staten förut gjort svaga försök att heraka öfver kyrkan, så fullföljde kyrkan hädanefter konsekvent sina sträfvanden att herska öfver staten. De två kunde, såsom Gustaf Wasa uttryckte sig, icke

vid en ny tids inbrott dväljas under samma tak. Hade frikyrkan varit nationell, så var påfvekyrkan däremot kosmopolitisk. Dess högsta prelater voro i de flesta fall under den senare medeltiden de svenska fosterlandsvännernas fiender, ända till dess Kristian tyrann med sin bödelyxa bidrog till att bana väg för det äkta fosterländska och för reformationens förkämpar. Den katolska kyrkan var då hon föll, ett murket träd, på hvars grenar ganska få goda frukter mognade, ehuru kyrkans förfall i Sverige aldrig blef så djupt som i Italien och andra länder var hon dock i mångt och mycket raka motsatsen till hvad den svenska frikyrkan i Vestergötland var århundraden förut. Hade kyrkan före reformationen herskat öfver staten, så blef det nu staten som herskade öfver kyrkan, och båda delarne voro stridande mot frikyrkans idé.

Femtiårs-jubileum

i Svenska M. E. Församlingen i Jamestown, N. Y.

Af Pastor C. A. SEABERG.

GENOM pastor O. G. Hedströms verksamhet i Betelskeppet i New Yorks hamn kom han i beröring med hit invandrande landsmän och dessa kände att de hade med en "kristen gentleman" att göra. År 1849 gjorde han bekantskap med Samuel Johnson (sedermera Sjöstrand) samt Andrew Peterson och deras familjer. Dessa, hvilka sedan bosatte sig i Jamestown, N. Y., besökte H. (troligen i juni månad) 1851, vid hvilket tillfälle han predikade Guds ord i den förstnämdes hem för 12 personer. Husfadern blef omvänd till Gud, förenade sig med amerikanska M. E. församlingen, fick där förmanarefullmakt och började tala Guds ord för svenskar, som kommo till kyrkans undervåning.

I nov. 1852 gjorde Hedström sitt andra besök till Jamestown, hvarunder verksamheten ordnades, hvaraf följer att man från den tiden räknar *församlingens* uppkomst. Festen, som firades fr. o. m. den

4 t. o. m. den 12 nov. med möten hvarje afton och 4 möten på söndagen, hölls till minne af församlingens femtiåriga tillvaro och var i högsta grad imponerande. Förberedelserna, under pastor G. E. Gordons ledning, voro väl gjorda. Församlingen hade in-

Svenska M. E. Kyrkan i Jamestown, N. Y.

bjudit alla lefvande pastorer, som betjänat henne, att närvara, och utom dessa, distriktets pres. äldste, pastor John Lundeen, samt distriktets öfriga predikanter och pastor Wm. Blomquist från Chicago, hvilken blifvit utsänd i verksamheten från denna församling. Pastor H. W. Eklund, pres. äldste för Brooklyn distrikt af Östra konferensen hade blifvit specielt inbjuden att hålla en föreläsning under högtiden. Å den tafla af predikanter, som här blifvit

införd, utvisas hvilka som voro närvarande af dessa inbjudna. Nedanstående personer, som icke kunde närvara, hade sändt skriftliga eller muntliga hälsningar och lyckönskningar. Fader S. B. Newman bad (medan han ännu var i lifvet) tecknaren häraf hälsa församlingen i Jamestown. Pastor B. A. Carlson, Richard Cederberg, O. F. Linstrum och doktor Wm. Henschen. Pastor H. W. Eklund frambar hälsning från fru Eagle. Och dessutom hade doktor N. O. Westergreen samt pastorerna J. Em. Hillberg och K. M. Wilkins sändt sina hälsningar.

Vädret var gynsamt under största delen af festen och den stora kyrkan var med ett undantag (lördagskvällen) väl fylld af åhörare och stundom var den fylld till trängsel. Intresset tycktes icke minskas utan snarare tilltaga i samma mån som festen fortskred, ehuru den varade i 9 dagar.

Utrymmet tillåter oss icke ingå i detalj, men det vilja vi dock säga, att predikanternas närvaro och bön och tal och sång utöfvade en kraftig inflytelse på de talrika åhörarne och under det flydda minnen och närvarande bilder trängdes om rummet på själens synfält var intrycket mången gång gripande; såsom vid kärleksfesten och under de öfriga gudstjänsterna på söndagen samt vid de härliga bönestunderna och vid afskedsfesten.

Rummet (i boken) blefve oss för trångt och tiden för kort om vi skulle tala om de öfriga mötenas literära och musikaliska, såväl som sociala värde.

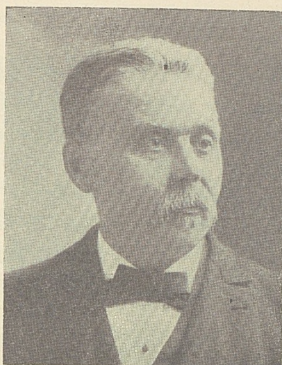
Församlingen är 50 år, har 380 medlemmar (i full förening). Kyrka, värd $31,000, på ett af de vackraste hörnen i det sköna Jamestown, och ett boställe,

Predikanter närvarande vid 50=års festen.

värdt $5,000, och hela skulden vid sistlidne årskonferens $6,000, hvilken torde minskas till $5,000 när allt blir redovisadt från festen och inkomster från andra håll. Söndagsskolan är 29 år gammal och har öfver 350 medlemmar. Med allt detta för ögonen och tanken på de många, som direkt och indirekt mottagit inflytelse från denna församling under de 50 åren, kunna vi icke annat än utbrista med Herrens profet af ålder: "Herrens nåd vill jag förkunna, Herrens lof för allt hvad Herren har gjort oss och för det myckna goda emot Israels hus, som han har gjort dem efter sin barmhärtighet och sin nåds rikedom." Esaia 63: 7.

Våra hemkallade arbetare.

Af Dr. WM. HENSCHEN.

GÅNG efter annan, ofta med mycket korta mellanrum, påminnas vi därom att vi här nere äro blott gäster och främlingar, hvilka på jorden ej hafva någon varaktig stad. "Herren kallar hem sina arbetare, men fortsätter, sitt verk," är ett yttrande, hvars sanning vår erfarenhet fullkomligt bekräftar. Stundom i ungdomens vår, stundom i mannaåldrens kraft, och stundom sedan håren grånat på den åldriges hjässa, kommer det budskap som kallar oss att stiga högre upp; men om vi äro Herren trogna, är nådelönen lika viss för den hvilken arbetat blott en timme i vingården, som för den, hvilken under en lång lefnad burit dagens tunga och hettan.

För oss, som lämnats kvar, är det en kär plikt att ägna deras lif en gärd af tacksam hågkomst, icke för att öfver måttan upphöja dem, hvilka nog hade sina brister så väl som förtjänster, utan för att prisa

Herren för hvad godt de fått uträtta i hans vingård, samt bedja honom om nåd och kraft att så verka hans verk, att äfven vi må en gång befinnas skickliga att emottaga den trogne tjänarens lön. — Och då vi erinra oss de bröder, hvilka sålunda ägnat sitt lif åt arbetet för Guds rike, må vi ej heller glömma systrar, hvilka kanske på ett mindre framstående sätt, men lika allvarligt och verkligt, deltagit i den välsignade verksamheten.

På den senaste tiden hafva rätt många af våra medarbetare fått hemlof; och vår afsikt är här att lämna några korta underrättelser om deras lif. Utrymmet tillåter icke någon utförlig lefnadsbeskrifning; men några enkla drag torde vara välkomna för Vinterrosors läsare.

JOHN SIMPSON.

Uti Wickenstads socken i Sverige föddes d. 5 januari 1853 Johan Samuelson; vid fyra års ålder hädankallades hans ömma moder till en bättre värld. Sakna den efter henne kändes ofta svår under hans barndom; och äfven sedan han nått mannaåren, talade han ofta med deltagande om henne.

I tidiga år kände han sig kraftigt påverkad af Guds Ande och lärde att älska sin Frälsare; men längre fram försvunno dessa ljufva intryck, och han kom ut i världen. Vid 20 års ålder blef han

dock sant omvänd till Gud och förenade sig snart med metodistkyrkan.

År 1875 förordnades han att förestå församlingen i Vestervik, flyttade därifrån till Kalmar och var en tid biträde åt pastor Cederberg. Till Amerika utvandrade han år 1878 på sommaren, och besökte först Chicago samt var närvarande vid lägermötet å Des Plaines; efter sin ankomst till detta land ändrade han sitt namn till John Simpson.

Vid höstkonferensen blef han satt till biträde åt Alfred Anderson, i Jamestown och Chandlers Valley. År 1880 blef han profmedlem af årskonferensen och ordinerad diakon. Han blef då vårdhafvande predikant i Oakland, Nebraska, och året därpå i Strömsborg.

År 1882 ingick han i äktenskap med sin nu efterlämnade maka, hvilken under återstoden af hans lif var honom en trogen hjälp i hemmet och församlingsverksamheten. De bodde för ett år i Strömsborg, och flyttade sedan till Stratford, Iowa, där han stannade tre år och hade god framgång. — Till South Chicago blef han sänd år 1889; under hans treåriga verksamhet där blef den nuvarande vackra kyrkan bygd. Sedan förestod han ett år församlingen i Joliet, och två år den i Galva. Utnämdes år 1895 till pastor i McKeesport, och blef 1896 sänd till Warren, där han tjänstgjorde i två år.

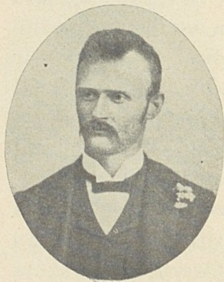
Redan vid denna tid hade han dock börjat att angripas af en tärande sjukdom; hans krafter aftogo, och han nödgades vid årskonferensen 1898 begära tjänstledighet, samt förflyttades till den öfveråriga listan. Emellertid blef han dock förordnad att sköta

den lilla församlingen i Englewood; men äfven denna verksamhet måste han snart utbyta mot sjuksängen, hvilken sedan blef hans dödsläger. I stor frid gick han hädan, för att mottaga segerlönen, den 6 november 1901.

Br. Simpson gjorde redan vid första anblicken ett behagligt intryck på dem han mötte; hans drag voro manligt vackra, och hans uppsyn vittnade om en redlig karaktär. Ej heller blef detta intryck förändradt vid närmare bekantskap; om honom kan med skäl sägas, att han var en rätt israelit, i hvilken var intet svek. För Herrens sak arbetade han med kärlek, trohet och nit, ofta under många försakelser, och utan beräkning på egen fördel. Säkerligen var det för honom en svår pröfning att under de sista två lefnadsåren ej kunna verka för Guds sak; men han bar sitt kors troget och tåligt, till dess Herren kallade honom hem.

NELS NELSON

hörde till dem, hvilka tidigt kallades hädan, efter att nitiskt och troget, ehuru blott under kort tid, hafva verkat på fältet.

Om hans tidigare lefnadsförhållanden hafva vi oss intet närmare bekant. Hans födelseår torde hafva varit 1865; en del af hans släkt stannade kvar i Sverige; han själf och en broder utvandrade till Amerika, där brodern slagit sig ned i Wisconsin.

Broder Nelson hade fått en rätt god allmän skolbildning; till vårt teologiska seminarium i Evanston kom han år 1892; där ingick han i andra klassen, men stannade blott ett år. Såsom lokalpredikant verkade han varmhjertadt för själars frälsning; hade förordnande såsom vårdhafvande predikant uti Rhinelander och på Prentice krets i Wisconsin, samt åtog sig däremellan hårdt kroppsarbete, men öfveransträngde sig och blef svårt sjuk.

För att söka bot, begaf han sig söderut; kom på våren år 1900 till Texas, fann till en början ett hem hos pastor C. O. Freeman, och blef därunder så pass bättre, att han kunde mottaga ett förordnande såsom pastor för vår församling i El Campo, Texas. Vid konferensmötet i San Antonio, Texas, blef han ordinerad till lokaldiakon, samt började med nit och framgång arbetet i El Campo. Detta fortgick till augusti månad 1901, då krafterna sveko honom och han fick intaga sjuklägret.

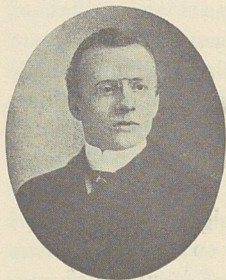
Hembudet kom den 14 november 1901, då han med stor frid flyttade från den stridande församlingen här nere till den triumferande inför Guds tron. Vid hans begrafning i El Campo talade hans pres. äldste O. E. Olander, lutherske pastorn Aurelius samt amerikanske metodistpastorn.

Hos sina bekanta efterlemnar Br. Nelson ett kärt minne; och om honom kan sägas: "Hvad han kunde, det gjorde han."

ARTHUR HELIODORUS FORSMAN

var också en af dem hvilka ej länge fingo arbeta i Herrens vingård. Han föddes uti Loftahammar, Sve-

rige, den 17 april 1870, och lämnade detta jordiska den 30 november 1901. Hans vistelse här i förgängelsens värld varande alltså 31 år, 7 månader och 13 dagar.

I tidiga år blef han omvänd till lefvande tro på sin Frälsare; och han anslöt sig då till vår kyrka. Till Amerika ankom han år 1893, och bodde en tid i Braddock, Pennsylvania. Som han inom sig kände en maning att ägna sig åt evangelii tjänst, begaf han sig, därtill vederbörligen rekommenderad, till vårt teologiska seminarium i Evanston, hvarifrån han efter slutade studier fick sitt diplom; och så började han med predikoämbetet inom Norra konferensen. Hans rika begåfning såsom talare, hans stora nit för själars fräisning och hans flit att vinna ökade kunskaper tycktes bebåda för honom en skön framtid af gagnelig verksamhet och inflytelse inom brödrakretsen. Men Herren i sin vishet hade annorlunda beslutat.

Det händer stundom, att den tidiga vårens varma strålar framkalla en rik blomstring i trädgården. Vi skåda med glädje, huru träden äro öfversållade med de hvita blommorna; och i tanken se vi redan de sköna frukter, som skola mogna när sommaren hunnit fullt utveckla sin värme. Men så kommer en oväntad frostnatt; blomman vissnar och dör; förhoppningarne äro gäckade. Så gick det ock med denne vår unge broder.

Sedan han anslutit sig till årskonferensen, blef

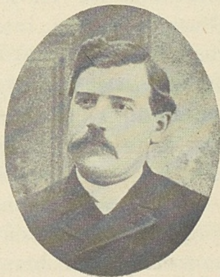
han sänd till Afton i Minnesota, sedan till Cook St. församlingen uti St. Paul, och därifrån till Andra Svenska Metodistkyrkan uti Minneapolis. Öfver allt tillvann han sig aktning och kärlek af ämbetsbröder och församlingsmedlemmar. På det sist omtalade arbetsfältet fick han dock ej länge vara verksam; hans ande bodde i en svag stofthydda; och ett par månader efter det han utnämnts att förestå församlingen i Minneapolis, fick han sitt hembud.

Hans likbegängelse var mycket högtidlig. Predikan hölls öfver den särdeles passande texten: "Jag sörjer öfver dig, min broder Jonatan; ty du har varit mig mycket kär." En mängd predikanter, äfven af andra samfund, hade infunnit sig, jämte en stor skara deltagande vänner. Tal och sånger vittnade om sorg och saknad.

"Herren gaf, och Herren tog; välsignadt vare Herrens namn!"

NELS EKLUND.

Då det nya året 1902 inträdde på tidens bana, låg uti Keene, Nebraska, en af våra trogna bröder på sitt sjukläger, väntande att snart få utbyta lidandets bägare här nere mot segerkronan där uppe. Hans väntan blef också uppfylld; ty den 4 januari på morgonen befriade Herren honom från plågor, dem han länge och tåligt burit.

Nels Eklund föddes i det mångbesjungna Värmland, uti

Kils Socken, den 19 oktober 1857; han var alltså vid sin hädanfärd 44 år, 2 månader och 15 dagar gammal. Sin jordiske fader kunde han icke minnas; ty denne dog, då han var ett halft år gammal, och sin moder förlorade han vid sex års ålder. Herren vårdade sig dock om den föräldralöse gossen; redan i unga år fick han känna Guds Andes verk på sitt hjärta; blef i Kristinehamn omvänd till Gud och intogs år 1876 i full förening med därvarande metodistförsamling.

Under fyra år var han i Sverige sysselsatt dels med kroppsarbete, dels med studier, dels ock såsom predikant. Så grep honom hågen att flytta öfver hafvet; och på våren 1880 anlände han till Dover i New Jersey. Där predikade han till hösten samma år, då han på uppmaning af pastor C. G. Nelson reste till St. Paul, Minn., för att studera och predika. Studierna fortsattes sedan i Evanston. År 1883 anslöt han sig till Nordvestra Sv. konferensen och blef ordinerad till diakon, samt tjenstgjorde sedan i olika församlingar. År 1887 kom han till Denver, Colorado, och stannade där till 1891, då han flyttade till Austin Texas. År 1897 blef han predikant i Looking Glass, Nebraska, intogs 1898 i Vestra Sv. årskonferens; flyttades 1901 till Keene, Nebraska, men fick där stanna endast några månader; ty en liten tid efter sin ditkomst måste han intaga sjuklägret, därifrån Herren efter ett tåligt buret lidande flyttade honom till den eviga hälsans land.

Den, som tecknar dessa rader, blef för mera än tjugo år sedan bekent med Br. Eklund och hade honom ett par år bland sina unga studenter. Sedan

hade vi gläjen att träffas uti hans hem både i Denver och i Austin. Vänlig, gästfri och behaglig i sitt umgänge, gjorde han ett godt intryck på sina bekanta. För Guds rike hyste han ett lefvande intresse; och att förkunna Kristi evangelium var hans högsta glädje.

Den 13 september 1887 blef han i äktenskap förenad med Miss Hanna Anderson, hvilken under en lycklig sammanlefnad var honom en trogen hjälp i hemmet och i verksamheten. Jämte denna sin trogna maka efterlämnar han också två söner; två barn hemtog den Himmelske Fadern redan i deras tidiga år.

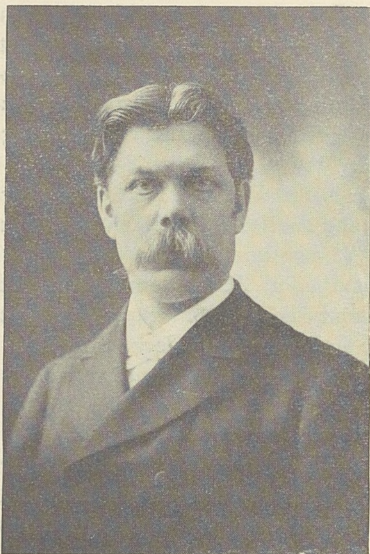
Frid öfver den gode broderns minne!

NELS EAGLE.

Kraftfull till kropp och själ var Br. Eagle. Hans person och uppträdande vittnade om frimodighet och styrka. Hvilken kunde väl vänta, att denne präktige man skulle i sina bästa år helt hastigt falla för skördemannens lie!.

Nels Eagle föddes i Åmål, Dalsland, den 30 september 1857; han dog i Brooklyn, N. Y., den 10 februari 1902; var alltså vid sin död 44 år, 4 månader och 10 dagar gammal.

I unga år blef han vid Hellefors bruk omvänd, och begynte genast offentligen vittna om den Frälsare som blifvit honom dyrbar. Med metodistkyrkan förenade han sig år 1879, och studerade sedan för en tid vid predikantskolan i Stockholm. Till Amerika utvandrade han han år 1881, samt fortsatte sina studier vid vår teologiska skola i Evanston. År 1882 anslöt han sig till Nordvestra svenska konferensen,

och blef biträdande predikant åt pres. äldste Alf. Anderson i Burlington, Iowa.

Br. Eagle ansåg sig aldrig vara "utlärd," utan sökte alltid öka sina kunskaper. Han studerade därför i Burlington vid ett därvarande "college," liksom ock längre fram vid Knox College i Galesburg. Af denna anledning växte han också ständigt i kuuskaper, på samm gång som år och verksamhet gjorde honom mera erfaren. Hans utveckling blef därför mångasidig; och häri låg en orsak till hans inflytelse och framgång.

Från Burlington flyttades Br. Eagle till New Sweden, sedan till Dayton, i Iowa; blef så år 1887 sänd till Galesburg, Illinois, där han verkade under tre år. Så ett år i St. Paul, Minn.; därifrån till Jamestown, N. Y., hvarest han stannade i fyra år, under två af dessa såsom pres. äldste. Vid konferensen i Lake View, Chicago, öfverflyttades han till New England konferensen, och tjänstgjorde i fyra och ett halft år såsom pastor i Worcester, Mass. —

År 1900 blef han medlem af New York East konferensen och pastor i Immanuelförsamlingen i Brooklyn, hvilken tjänst han innehade, då Herren kallade honom till nådelönen i ett bättre land.

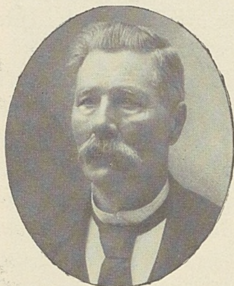
Under en längre tid hade Br. Eagle önskat få besöka det land, där vår Frälsare en gång föddes till världen, verkade, led och dog. Denna hans önskan förverkligades förlidet års höst, då äfven andra af forntidens länder besöktes. Jerusalem med dess heliga minnen gjorde på de resande ett djupt intryck; julottan firades i Betlehem; och strax därefter anträddes återresan. Den 25 januari 1902 var han åter hemma i Brooklyn, kände sig frisk och glad, samt blef af sin sin församling på ett storartadt sätt mottagen. — Den sista januari började han känna sig sjuk, deltog dock vid nattvardsgången följande söndag, men måste dagen därpå intaga sjuklägret. Sjukdomen befanns vara en elakartad form af smittkoppor. Han aflade ett klart vittnesbörd om frid med Gud och beredvillighet att skiljas hädan; och Herren tog honom hem d. 10 februari.

Den 31 oktobar 1883 blef Br. Eagle i äktenskap förenad med Berta Dahl, hvilken såsom en sörjande änka med fyra barn djupt fått känna tomheten efter ett trofast stöd, en kärleksfull make och fader. Herren, som kan hugsvala i all bedröfvelse, vare deras tröst och hjälp!

JOHN H. EKSTRAND

föddes i Göteborg julaftonen 1828; hans jordelifs lampa slocknade i Seattle, Washington, den 11 mars 1902. Rika naturgåfvor, ett lifligt sinnelag och na-

turlig håg för äfventyr gjorde, att han under sin långa lefnad fick genomgå många skiftande erfarenheter.

Såsom yngling studerade han vid Göteborgs seminarium, och blef vid 18 års ålder lärare vid en folkskola. Denna befattning innehade han dock blott en kort tid, och tog sedan tjänst vid Göta artilleriregemente. Här genomgick han rekrytskolan, blef sergeant vid regementet och skulle sålunda tjäna "Kongl. Maj't och kronan." Detta blef honom dock snart för enformigt; han tog afsked ur krigstjensten och begaf sig till sjös. Såsom sjöman besökte han London, Egypten, där han insjuknade i Alexandria, samt sedan Liverpool och New York. Därifrån bar det af till Buffalo, hvarest han tog hyra hos vår välkände kapten Lindgren, den förste metodist han någonsin mött.

År 1856 kom han till Chicago, hvarest han efter en tid ingick i äktenskap med änkan Katarina Johnson, en ädel kvinna, genom hvilkens kristliga vandel och förböner han blef brakt till besinning af sin själs behof. I Beaver, Ill., dit han flyttat från Chicago, blef han under en julpredikan af Lot Lindqvist förd till frid med Gud, och började genast predika. Snart fick han predikofullmakt, och verkade med kraft för själars frälsning.

När inbördeskriget bröt ut, upptog Ekstrand åter krigarens kall, blef frivillig soldat, sedan sergeant och efter en tid löjtnant i Förenta Staternas armé.

I slaget vid Franklin, Tenn., blef han svårt sårad, måste sändas hem såsom invalid och fick vänstra bebenet amputeradt, samt måste under hela sitt återstående lif gå på kryckor.

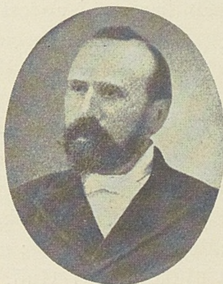
När han tillfrisknat, upptog han åter predikoverksamheten, blef medlem af konferensen och tjänstgjorde såsom pastor i Leland, Beaver, Andover och Geneseo. Flyttade år 1890, sedan han lämnat aktiv pastoral verksamhet, till Seattle, Wash., där han ägnade sig åt politisk verksamhet, på senare tiden äfven åt predikande.

En tid efter sin första hustrus död gifte sig Ekstrand med Sofia Grant, hvilken nu öfverlefver honom, jämte en son från det första giftet och två från det andra.

Han fick en ståtlig militärisk begrafning. Efter många strider i lifvet hvilar den gamle kämpen nu i frid.

FRANS ULRIK LILJEGREN.

För somliga människor är lefnadsbanan jämförelsevis behaglig; om de ej få "dansa på rosor," så hafva de dock ej många pröfningar och sorger. För andra är den ganska törneströdd, och de få gå genom djupa vatten. Br. Liljegrens erfarenhet var af det senaste slaget.

Han föddes i Lagga socken uti Uppland den 24 september 1841; hemkallades till Faderns boningar i ljuset den 27 april

1902. Hans jordelif varade alltså under 60 år, 7 månader och 3 dagar. Han efterlämnar maka, född Davidson, samt tvänne barn. En son fick före fadern skiljas från denna förgängelsens värld.

Br. Liljegren blef vid 26 års ålder omvänd till Gud; och år 1869 anslöt han sig till metodistförsamlingen i Örebro. Manad i sitt inre att verka för Gud, började han snart predika; år 1872 blef han anstäld såsom regelbnnden predikant, med verksamhet i Nora, Filipstad och Ransäter; särskildt på denna sista plats blefvo många därunder förda till frid med Gud. Sedan betjänade han såsom pastor församlingarna i Eskilstuna, Gäfle, Göteborg, Kalmar och Sundsvall.

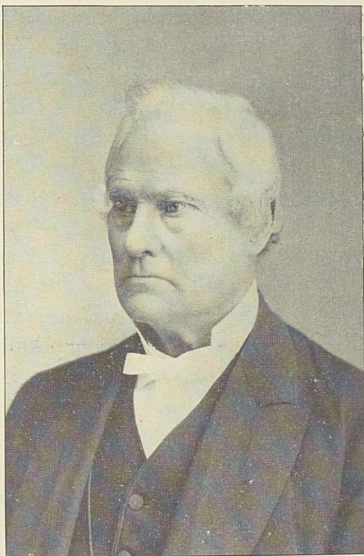
Till Amerika flyttade han år 1887, samt var under två år vårdhafvande predikant i Georgetown, Texas. Därefter flyttades han till California konferensen, inom hvilken han hade pastoralbefattning uti Sacramento, Kingsbury och Oakland. — Efter ett års tjenstgöring i Denver, Colorado, fick han öfverflyttning till Svenska Central konferensen år 1897. Inom denna har han såsom pastor arbetat inom församlingarna i Forest Glen, Pullman och Racine.

Vid konferensen 1901 måste Br. Liljegren begära tjänstledighet, emedan han kort förut träffats af ett slaganfall, som satte honom ur stånd att regelbundet arbeta. Under sin svågers Dr. Davidsons, skickliga läkarevård blef han synbarligen återstäld till hälsa; men efter någon tid visade sig symptomer af svårare art, dem ingen läkekonst kunde häfva; lidandet blef allt smärtsammare; men det bars tåligt. Hans ande fröjdade sig i Gud, sin frälsare; och han var fullt

beredd att lämna sorgernas värld, för att ingå i sin Herres glädje.

Br. Liljegren utmärkte sig för ett stilla, flärdfritt och ödmjukt väsende; hans gudsfruktan var uppriktig, och han hyste allvarlig nit för Guds sak. Med goda kunskaper förenade han ett klart förstånd och var utrustad med goda predikogåfvor. Ehuru själf en fridens man, hade han många strider att genomgå; dessa äro nu slut, sedan hans farkost fått kasta ankar i den stilla hamnen.

SVEN BERNHARD NEWMAN.

Dödens lie skördar stundom det lilla barnet, kort sedan det inträdt i denna världen; stundom träffas däraf ynglingen i ålderns vår eller mannen i sin fulla verksamhet. Men det händer också, att en eller annan ibland oss får stanna kvar, till dess han "mätt af ålder och lefvande," sett alla sin ungdoms bekanta före sig stiga

öfver gränsen. Sådant var förhållandet med pastor Newman.

Denne åldrige Herrens tjänare föddes vid Höganäs bruk i Skåne den 15 september 1812; han blef kallad till den eviga segerlönen den 27 oktober 1902. Mellan dessa två data ligger en lefnadsbana af 90 år, 1 månad och 12 dagar.

I ungdomen fick han en god skoluppfostran, som gjorde honom passande för affärslifvet, åt hvilket han också ägnade sig. En äldre broder hade utvandrat till Amerika och bosatt sig i Mobile, uti staten Alabama. När Newman beslöt att också lämna Sverige, begaf han sig därför till Södern, icke, såsom svenskarna i allmänhet gjort, till den stora Western. Till Mobile kom han år 1742 och började där en handel, som gaf honom tillräcklig bärgning.

Vid ett lägermöte år 1844 blef han omvänd till Gud, och började ofördröjligen att verka för andras frälsning. Hans klassledare och andra vänner uppmärksammade hans gåfvor samt uppmanade honom att helt ägna sig åt verksamheten för Guds rikes utbredande. Han begynte därför att studera teologi samt predika. År 1845 anslöt han sig till Alabama konferensen, blef 1847 ordinerad till diakon och 1849 till äldste. År 1851 blef han kallad att biträda den välkände pastor O. Hedström i Betelskeppet; och härmed började han en verksamhet bland sina landsmän, hvilken fortsattes, så länge hälsa och krafter det medgåfvo.

Ett par år senare sändes han till Chicago, där bröderna Hedström en gång begynt en församling, hvilken dock efter deras bortresa kommit nära sin

upplösning. Nitiskt och troget, såsom alltid var hans sätt, arbetade Newman på att samla den förskingrade hjorden, samt lyckades äfven att få åt den unga församl. en kyrka, till hvilken han själf samlade medel, delvis hos vänner i Mobile och New Orleans.

Någon utförlig skildring af pastor Newmans långa och verksamma lif såsom arbetare i Herrens vingård kunna vi naturligtvis icke här gifva. Han har förestått församlingar i Jamestowm, N. Y., i Rockford, Wataga och Peoria, Geneva och Batavia, Evanston, Omaha, Humboldt Park, Moreland, Emmanuel i Chicago, Ottawa och Austin, samt under fem år varit pres. äldste.

S. B. Newman var i många hänseenden en egendomlig personlighet, en trogen och nitisk metodist af det gamla slaget, hvaraf nu för tiden ej så många finnas kvar. Såsom pastor var han outtröttlig i husbesök, därvid ej blott de äldre, utan äfven synnerligen barnen blefvo uppmärksammade. Apostelns förmaning att vara outtröttlige i bönen har väl knappt någon så efterföjt som han. Och han följde noga den gamla regeln, att besöka från hus till hus. Kända och okända, svenskar och amerikaner fingo del af hans besök och böner. Säkerligen i hundratal, kanske i tusental, kunna de räknas som genom honom förts till Gud.

Under sista delen af hans långa lefnadsdag, då själens och kroppens krafter försvagades, vårdades han troget och kärleksfullt af sin maka, född Anna Oman; och sedan hans ande gått till Gud för att mottaga nådelönen, nedlades den trötta stofthyddan uti Rosehills grafgård i Chicago.

MRS. CATHARINA WITTING.

Vi hafva hittills talat om hädangångna predikanter ibland oss; men äfven de kvinliga medlemmarna af predikanternas familjer få deltaga med dem i "resesystemets" allahanda erfarenheter, ofta bärande sin dryga andel af dess besvärliga sidor; det torde därför vara på sin plats att säga något om de till denna klass hörande systrar, hvilka nyligen kallats hödan.

Catharina Lind föddes i Bollnäs i Helsingland, den 14 mars 1830 och afled i Worcester, Mass., den 10 september 1901, 71 år, 8 månader och 27 dagar gammal.

Den andliga rörelse, som på 1840-talet uppstod i Sverige genom Erik Janson från Biskopskulla, fick snart en stor spridning bland allvarligt sinnade personer i Gestrikland och Helsingland. Bland dessa var äfven den familj, till hvilken Catharina Lind hörde. Dessa trogna, om än i åtskilligt missledda, Jesu lärjungar blefvo grymt förföljda af gudlösa statskyrkopräster samt andra Guds rikes fiender. För att vinna frihet att dyrka Gud efter sitt samvetes öfvertygelse, utvandrade en skara till Amerika, där de grundlade kolonien Bishop Hill i Illinois. Bland dem var äfven föremålet för denna lefnadsteckning, då 16 år gammal. En syster och hennes moder dogo under resan öfver hafvet; fadern och den andra systern återvände hem; men Catharina fortsatte färden

och kom till Bishop Hill. Där delade hon de första nybyggarnes besvärligheter, till dess hon den 12 september 1849 i Bishop Hill blef gift med Victor Witting och med honom flyttade till Galesburg.

I början af år 1850 förenade sig Mr. och Mrs. Witting samt Eric Shogren i Galesburg med metodistkyrkan. Sedan hennes man år 1854 börjat predikoverksamhet, hade Mrs. Witting att, stundom under stora försakelser, stundom under bekvämligare förhållanden, följa honom på en resepredikants växlingsrika bana. Denna förde dem för en tid tillbaka till gamla Sverige, och sedan åter till Amerika, tills hon slutligen fick lägga sitt trötta hufvud till hvila och ingå i sin Herres glädje. Hennes begrafning firades på dagen 52 år efter hennes bröllop, och bivistades af en stor skara deltagande vänner. Utom sin make efterlämnar hon 9 barn och 15 barnbarn.

MRS. SELMA SOPHIE JOHNSON,

gift med Olof Johnson, afsomnade lycklig i Gud uti Geneva, Ill., den 24 april 1902.

Selma Hultman föddes i Högsby socken af Kalmar län, den 13 december 1865; vid sin död hade hon alltså nått en ålder af 36 år, 4 månader och 11 dagar.

Till Iowa kom hon såsom emigrant tillsammans med sin familj år 1881. I Des Moines, Iowa, blef hon omvänd till Gud, och anslöt sig år 1891 till därvarande metodistförsam-

ling. Den 3 februari 1892 ingick hon i äktenskap med sin nu efterlämnade make. Denna förening välsignades med tre barn, af hvilka två öfverlefva sin moder; en son gick före henne till det rätta fadershemmet.

Alla som kommo i beröring med denna så tidigt hemkallade syster, fingo ett varaktigt intryck af hennes ädla, milda och ödmjuka karaktär. Hennes religion var af det rena och helgade slag, som aflägger ett vittnesbörd genom hela umgängelsen, orden må nu vara flera eller färre. En sådan kvinna är en heder för sin familj, en prydnad för sitt hem och en glädje för sina bekanta. Vår broder, som förlorat hennes sällskap, har i sanning gjort en stor förlust hvilken endast därigenom kan kännas mindre bitter, att ombytet för henne medförde en evig vinning.

Herrens vägar äro underliga, och för oss ofta oförklarliga. Hvarför han tager en trogen och ädel maka och moder ur familjekretsen, där hon så väl behöfdes, veta vi icke nu; härefter vänta vi att få veta det.

Frid öfver den hemgångna systerns sköna minne!

AGNES OLDINA KARLSON.

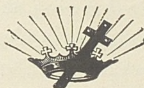
Tidigt omplanterad i paradisets sköna jordmån blef denna unga blomma i Herrens örtagård, hvilken kallades till det eviga hemmet den 30 augusti 1902, i Denver, Colo., där hennes fader, C. O. Karlson, var och ännu är pastor för den svenska metodistföraml.

Agnes Karlson började redan såsom litet barn i söndagsskolan att söka full gemenskap med sin Frälsare; och vid sju års ålder fick hon erfara vittnesbörd om barnaskap hos Gud. Detta skedde, medan hennes

fader var pastor vid Fifth ave. församlingen i Chicago. År 1896 blef hon intagen i full förening med Union ave. församlingen i samma stad. Då hennes fader flyttades såsom pastor först till Nebraska och sedan till Colorado, följde hon med honom, samt deltog med intresse och lif i församlingens verksamhet. Hon hade därför om sig det vittnesbördet, att hon "under dessa år troget tjänat kyrkan med sång och musik samt varit för hemmet en prydnad, en välsighelse för kyrkan samt ett exempel för unga kvinnor inom församlingen i Denver, i hvilken hon var orgelnist." Vid alla möten sågs syster Agnes vid orgeln, redo att med sång och musik förhärliga sin Mästare och göra mötet intressant.

Den unga rosen var dock ej bestämd att länge blomstra på jorden. Krafterna aftogo, rösten blef svagare, lifslampan slocknade; men "hon har gått i förväg till ett bättre hem, till ett land där ros ej vissnar och där Gud hugsvalar."

Ett lif af själfuppoffring.

För "Vinterrosor" af HANNA HENSCHEN.

DET är en ära för den svenska metodismen, att den bland sina hemförlofvade helgon kan räkna en af de ädla och sjelfuppoffrande kvinnor, som på Herrens kallelse villigt lemnat fader, moder, syskon, vänner, hemland — ja, allt som för en vanlig menniska gör lifvet kärt och angenämt för att hjelpa till att i "mörkaste Afrika" tända första strimman af en ny dag.

Hilda Larsons namn är säkert ej obekant för de fleste af dem, som komma att läsa dessa rader, och när den som skrifver dem blef anmodad att gifva ett bidrag till den första julkalender, som svenska metodist-boklådan utgifvit, visste hon intet ämne att skrifva om, som skulle kunna gifva henne sjelf mera tillfredsställelse eller hennes läsekrets mera uppbyg-

gelse och intresse, än en kort skildring af denna ädla kvinnas lif och verksamhet. Ty hvad kan vara mera uppmuntrande för oss, som ännu löpa på vädjobanan, än att betrakta deras lifsgerning och lyckliga aflösning, som med seger och i stor frid fullbordat loppet?

Hilda Larson föddes i Nettraby socken af Karlskrona län. Hennes föräldrar hade redan i ungdomen gifvit sina hjärtan åt Gud, och med den gåfva, som blifvit dem beskärd, villigt tjenat hans församling. Då utsigterna för framtiden syntes dem ljusare i detta landet, beslöto de att söka sin lycka i Amerika, dit husfadern först reste ensam. När Hilda var fyra år gammal kom hon hit med sin moder och en yngre bror. Familjen bodde då i Evanston. Efterhand när de genom flit och sparsamhet förvärfvat medel därtill, inköptes en byggnadstomt i South Evanston, nära järnvägsstationen, där de byggde åt sig det största och bästa hus som någon svensk på den tiden egde i Evanston. Här fostrades Hilda till den ädla och åt Gud helt hängifna kvinna, som hon intill sin död visade sig vara. Tidigt "planterad i Herrens hus" älskade hon från barndomen de heliga vägarne, och blef, under det hon växte upp, allt mera medveten om sin himmelska kallelse och sitt barnaskap hos Gud. På ett lägermöte i Desplaines 1878, bekände hon offentligen sin tro och begärde att blifva upptagen i Guds församling. Sedan dess tillhörde hon den svenska församlingen i Evanston och vistades ännu flere år i föräldrahemmet. Under denna tid visade sig hennes gudsfruktan tydligt, både i hennes deltagande och intresse i den offentliga guds-

tjensten, i hennes stilla umgängelse och i hennes vård om och förmaningar till sina yngre syskon. Det var vid denna tid, då hon var föga mer än ett barn, som hennes moder en gång yttrade: "Det är förunderligt, hvad den flickan har för en makt med Gud i bönen!"

Efter en tid reste hon till Californien, der hon tillbragte omkring ett år, men återvände sedan till hemmet. Nu började Herrens kallelse till arbete i hednavärlden tränga alltmer till det inre af hennes själ. Hon kämpade länge innan hon kunde säga: "Jag vill gå, o Gud — — — bara jag inte behöfver gå till Afrika!" Men som hon uppriktigt lagt allt på Herrens altare, blef det snart klart för henne, att det var just i Afrika, som Herren behöfde henne. Sedan denna visshet kommit till henne, befrågade hon sig ej mera med kött och blod, och på alla sina närmastes ängsliga bekymmer och farhågor hade hon endast ett svar: Gud hade sändt henne, Han skulle verka vilja och gerning efter sitt goda behag.

Hösten 1891 reste hon till New York för att genomgå därvarande "Deaconess Training School" och tjänstgjorde, efter slutade studier, såsom diakonissa i den svenska metodistkyrkan vid Lexington ave. i New York. Under denna tid beredde hon sig att gå ut till Afrika, så snart tillfälle skulle gifvas. Med glädje och frimodighet beredde hon sig att gå sitt öde till mötes, ty hon visste väl, att

"Din helgon i det ärekrig
De dö — men lefva än."

År 1895 på hösten seglade hon med tvenne andra svenska missionärer, Mr. och Mrs. Åman, från New

York. Den plats, som blifvit dem anvisad var Congo Free State, en af de osundaste och obekvämaste missionsstationer i Afrika. Mr. Åman dukade under redan efter första året, och med egen hand fick Hilda tillverka den likkista, i hvilken hon sedan sjelf fick begrafva sitt enda jordiska stöd. Enkan lämnade Afrika snart efter mannens död, och sedan var Hilda ensam med infödingarne. När biskop Hartzell 1896 öfvertog uppsigten öfver missionen i Afrika, flyttades missionsstationen från Congo Free State till den portugisiska besittningen Angola. Hit medförde hon fyra barn, som hon börjat undervisa i kristendomen. De två äldsta af dessa, som bekände sig tro på Guds ord, döptes af biskop Hartzell den 25 april 1897. De äro nu gifta med hvarandra och hafva en liten dotter, som de kalla Hilda. Deras familj är den första kristna familj bland infödingarne på platsen. Gud, som växten gifver, skall af senapsfröet i sinom tid göra ett skuggrikt träd.

I Angola arbetade Hilda till våren 1900, då biskopen fann henne mycket sjuk men med okufvadt mod. På hans fråga, om hon ej önskade resa hem, svarade hon nej, och ämnade fortsätta sitt arbete med att undervisa och uppfostra så länge hon förmådde. Hennes arbete bestod till stor del uti att färdas från by till by och predika Guds ord.

Till sist blef det dock mer och mer tydligt, att hon ej länge skulle kunna hålla ut, och först då samtyckte hon till att blifva hemsänd. Hon var då nere vid kusten i S. Paul de Loanda, dit hon rest för att möta Miss Mekkelsen, utsänd af "The Women's Foreign Missionary Society." Där fick hon ligga i

tio veckor och vänta i ett osundt "basement," då öfre delen af missionshuset blifvit uthyrdt för att skaffa några inkomster åt missionen. Då hon till sist fick veta, att Miss Mekkelsen aldrig lemnat New York, utan stannat där öfver vintern, återvände hon till missionsstationen i Angola och låg där så illa sjuk, att man misströstade om hennes lif. Under denna tid vårdades hon på det ömmaste af sina elever i skolan.

Till sist blef det tydligt för både henne sjelf och hennes vänner, att intet annat än en snar hemresa kunde rädda hennes lif. Hon företog då för andra gången den besvärliga resan till kusten, den gången åtföljd af sina medhjelpare i arbetet, Mr. och Mrs. Brewster. Denna gång lyckades hon möta Miss Mekkelsen, som nu anländt från Amerika, och som i två veckors tid fick vårda henne, tills ändtligen den portugisiske ångaren Loanda anlände och tog henne ombord. Hon var då så svag, att hennes vänner misströstade om, att hon någonsin skulle få återse Amerika. Men Gud, som hör sina barns böner och så gerna ger dem allt godt de kunna bära, styrkte henne, så att hon under sjöresan något så när återvann helsa och krafter och omsider på hösten 1900 anlände till New York. Där omhnldades hon en tid i det vänliga diakonisshemmet, och sedan hon något återhemtat sig efter resan, styrde hon kosan till sitt föräldrahem i Evanston. Hennes helsa var ännu mycket vacklande, och den svåra afrikanska febern återkom gång på gång. Hon reste därför på nyåret 1901 med sin moder till Californien, där hon under fyra månaders hvila i det härliga klimatet återvann

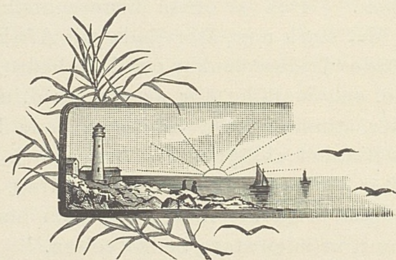
så pass mycket krafter, att hon under våren och sommaren kunde resa omkring på vestkusten och hålla föredrag om missionen i Afrika. I början af november biträdde hon pastor Lindquist i Galesburg med möten under en veckas tid. Hon tog då tillfället i akt att uppfylla ett löfte, som hon gifvit Mrs. Brewster (den kvinliga missionär, som jemte sin man följt och vårdat henne under hennes sista resa till kusten), att besöka hennes moder och syster i Joy, Ill., och framföra hennes sista helsning. (Mrs. Brewster sjuknade en tid efter Hildas afresa och dog på vägen hem.) Sedan hon afbördat sig denna vänskapsplikt, styrde hon sin väg hem. I Galva svenska metodistkyrka höll hon torsdagen den 14 november sitt sista offentliga föredrag. Det andades allt igenom den djupaste andlighet och den mest uppoffrande kärlek till Gud och nit om själars frälsning. Hon slutade med dessa ord: "Det underligaste af allt är, att Gud kan gifva oss en sådan kärlek till dessa arma, bortkomna menniskor, att vår högsta önskan är, att få återvända till vårt arbete ibland dem." Det var också hennes afsikt att, så fort hon blef stark nog, återvända till Afrika. Men Herren hade "fridens tankar och icke bedröfvelsens" om henne, och i stället för arbete, strid, möda och försakelser, stundom ända till tårar, hade Han härlighetens himmel vidöppen för henne, och inom en vecka, efter det hon höll sitt sista föredrag, fick hon med stor glädje gå att intaga sitt rum bland dem, som kommit ur "den stora bedröfvelsen."

Ett år i dag sedan stodo föräldrar och syskon gråtande vid hennes dödsbädd, men hon sade till

dem: "Gråten ej, utan tacken Gud, som hört mina böner och låtit mig få komma hem och dö här med alla mina kära omkring mig! Jag är färdig; det lilla jag förmått göra har jag gjort — jag är så trött — nu får jag hvila, ack, hur lycklig jag är! Jag har redan fått kasta en blick in i paradiset."

När hon lemnade Galva, lördagsmorgonen den 16 november, tycktes hon frisk och kry, men vid framkomsten till Evanston var hon så dålig, att hon måste intaga sängen. Torsdags morgon den 21, kl. 2 på morgonen, skedde hennes lyckliga och triumferande hemförlofning.

Biskop Hartzell skrifver i ett bref till Mrs. Larson, dateradt den 23 sept. 1902: "Miss Hildas död var en stor sorg för mig, och jag ber att få uttrycka till Eder och de andra medlemmarne af Eder familj mitt uppriktiga deltagande vid förlusten af en så ädel och älskad dotter. Hennes arbete i Afrika var af ett högt och välsignadt värde, och hennes namn är i åminnelse såsom en af dem, som gifvit sitt lif för Mästarens tjänst."

Vinterbild.

För "Vinterrosor," af H. W. EKLUND.

VINTERN har sina behag. Stjärnorna äro då klarare än om sommarnatten. Den längre tjänstgöringen synes ej vara för dem misshaglig eller tröttande. Ju närmare juletid, desto ungdomligare blicka de, strålande såsom inför en härlig uppenbarelse.

Skön år då stjärnepällen,
Sedd uti vinterkvällen!

Men stunderna ila och scenen växlar om. En ny dag uppgår, hvars himmel är betäckt med moln. Dessa äro dock ej hotande, som sommarens äro ibland, och ej dystra, som höstens. Se uppåt! Myriader snöflingor komma ur vintermolnen! De sväfva i rymden som voro de små änglaväsen. Med sina hvita, täcka vingar tyckas de vinka åt oss, kanske en hälsning från högre ort. Äro de icke "tjänsteandar," utsände att fröjda människorna och kläda

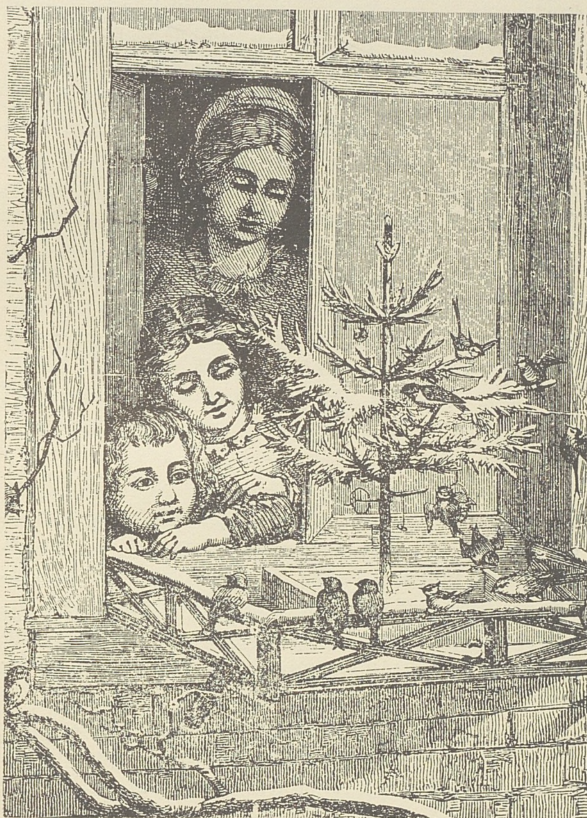
jorden i högtidsskrud? Både väl och skyndsamt utföra de sitt värf. Se huru naturen prunkar i oskuldens fläckfria drägt! Träden på utsträckta armar frambära tackoffer.

Hvilken tjusande syn
På jord och i skyn!

Barnen klappa i händer och tänka på häst och släde. Förnyad lefnadslust väckes föröfrigt hos både gammal och ung. Den af krankhet innestängde önskar komma närmare fönstret, för att bättre kunna beskåda den sköna taflan därute. Allt är så stämningsfullt. Himlen böjer sig mot jorden.

"Till menskor ett godt behag"
Bringar vår vinterdag.

Små fåglar hafva dock fått sitt matförråd gömdt under snötäcke och se fördenskull något tankfulla ut. Men i sin förlägenhet vända de sig till själsbegåfvade grannar. Där har man väntat sådant besök, samt gjort sig i ordning att värdigt mottaga dem. Nöden har sina rättigheter, bestämda af kärlekens lag. Svagheten lutar sig förtröstansfullt till styrkan ock känner sig trygg vid dess bröst. Kräfvande hungern förutsätter väl ändå, att mat måste finnas någonstädes, äfven för de ringaste. Och månne icke Herren själf förordnat, att "allt lefvande" skall mättas (Ps. 145: 16). När nu så är, må då ej minsta kräk tillåtas att lida brist, allraminst vid midvinterns stora högtid! "Människosonen" uppmärksammade fåglarna, och detta höga exempel har förvärfvat dem många goda vänner. De hafva sådana i hemmet, som framskymtar å närstående planch.

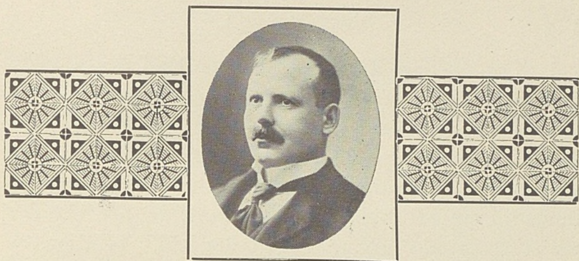
JULGRANEN.

Uti något af rummen står säkerligen en prydd gran för barnen. Utanföre, å stor, öppen veranda se vi en annan. Det är fåglarnas julträd. Vid dess grenar hafva vänliga händer fästat godbitar, afpassade för bevingade gäster. Afsigten med denna anordning synas de ock förstå. Se huru de komma, från alla håll och kanter! Högligen intresserade betrakta Gustaf, Clara och mamma denna scen från det öppna fönstret. Fåglarnas glada tacksamhetskvitter berör deras hjärtan så underbart, och rikligen känna de sig belönade för en ringa tjänst. Nu inse de klart, att den, som bereder glädje för andra, blir själf därigenom lyckligare. Ja, erfar icke t. o. m. ängelen en förut okänd grad af njutning då han, den heliga julnatten, ilade till vår jord med ett budskap om "stor glädje?" En, större än någon ängel, har sagt: "Saligare är gifva än taga."

Emellertid se vi i Skriften, att Gud har omsorg om fåglarna. När en utväg stänges för dem, öppnas en annan. De skola dock själfva använda både sina ögon och vingar — söka upptäcka *hvar* deras tillfälliga "lifsträd" står och sedan ställa sin flygt dit. Där skall den Store Gifvaren, genom de händer han själf beredt, mätta dem med goda ting äfven under vintertid.

"Sen på fåglarna under himmelen! De så icke och skörda icke heller och insamla icke i lador, och eder himmelske Fader föder dem. *Ären I icke mycket mer än de?*"

De förste svenskarne i Chicago.

Ett blad ur svensk-amerikanernas historia.

Af *A. Schön.*

Den förste svensken i Chicago

var, såvidt man kunnat utröna, en helsinge vid namn Gustaf Flack, bördig från Alfta socken. Hans tidigare öden äro okända, likaså året, då han anlände till Amerika. Däremot vet man, att han i början af 1840-talet, således innan den egentliga svenska invandringen till Amerika under förra århundradet började, befann sig i Victoria, Ill., och att han 1843 uppehöll sig här i staden och här egde en liten butik i närheten af det ställe, där Clark street-bron nu är belägen.

Flacks vistelse i Chicago och Amerika blef dock ej långvarig. Redan 1846 återvände han nämligen till Sverige. Här afled han under det han befann sig på resa mellan Gefle och sin födelsesocken, hvilken han sålunda aldrig fick återse.

Något senare än Flack hitkom en annan norrländing vid namn Åström. Denne öppnade inom kort vid South Water-gatan, ej långt från den plats, där det gamla Fort Dearborn stod, i förening med en tredje norrländing vid namn Svedberg, som anländt hit från Buffalo, en restaurant, den de tillsammans förestodo under några års tid. (Enligt en annan uppgift, var det en juvelerareaffär, de öppnade, och skulle denna varit belägen vid nämda gata, mellan Clark- och Dearborn-gatorna. Denna uppgift är dock bevisligen oriktig.) År 1850 reste Svedberg, sannolikt angripen af den då härstädes liksom på andra ställen våldsamt härjande guldfebern, till California, hvaremot Åström begaf sig hem till Sverige. Därifrån återkom han senare till Amerika, för att här försvinna bland den stora mängden.

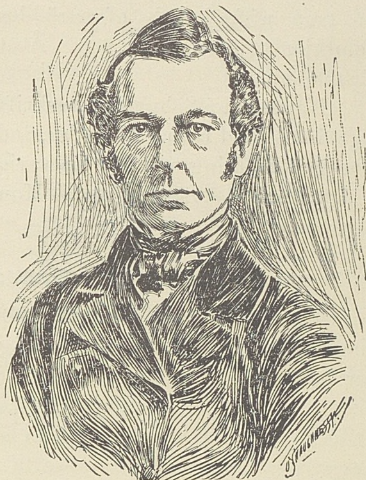
Detta är allt man känner om de allra första svenskarne i Chicago.

Kapten P. von Schneidaus ankomst.

Redan två år innan Gustaf Flack anlände till Chicago, hade vid Pine Lake i Wisconsin, trettio mil vester om Milwaukee, af Gustaf Unonius och några andra svenska herremän grundlagts det första svenska nybygge i Amerika på 1800-talet. Unonius hade i Sverige erhållit akademisk bildning, men i stället för att därhemma göra denna fruktbärande, beslöt han att utvandra.

Till det sålunda grundlagda lilla nybygget anlände 1842 ännu en svensk herreman, f. d. kaptenen vid Svea artilleri, Polycarpus von Schneidau, som i Sverige begått det oerhörda brottet att — gifta sig

med en judinna! Det är att märka, att judarne i Sverige på den tiden ej egde så stora rättigheter som nu. Utsikterna till fortkomst i det lilla nybygget voro emellertid för von Schneidau små och däraf kom det sig, att han 1845 flyttade till Chicago, där han hoppades kunna lättare vinna sin bergning. Häri bedrog han sig ej heller. Skicklig ingeniör, som han var, erhöll han här snart lönande sysselsättning. När Chicagos första järnväg, Chicago–Galena-banan (numera en gren af Chicago & Northwestern-banan) år 1848 började byggas, blef von Schneidau öfveruppsyningsman för arbetet. Det var han, som i Chicago först införde den i Frankrike af Daguerre uppfunna fotograferingskonsten och var han sålunda den förste fotograf i Chicago och sannolikt i hela den amerikanska vestern.

POLYCARPUS VON SCHNEIDAU

I början af 1850-talet utnämdes von Schneidau till skandinavisk vice konsul härstädes och var han den förste, som innehade den sysslan. Till följd af obotlig sjukdom nödgades han dock efter några

år taga afsked och efterträddes då af Unonius, som tjenstgjorde till 1858. Året därpå afled von Schneidau.

Kapten von Schneidau beskrifves såsom en ovanligt fint bildad man. Hans fru, judinnan, egde äfven hon god bildning och lär ha varit en särdeles godhjärtad och älskvärd qvinna. Hon afled ett år före mannen.

Femton svenska familjer bosätta sig i Chicago.

Under de första åren af 1840-talet hade i Helsingland uppstått en egendomlig religiös rörelse, som efter sin upphofsman, Erik Janson från Vestmanland, erhållit namnet Erik-Jansismen och som hade en af sina härdar i Alfta socken. När Erik Jansons anhängare, hårdt ansatta såväl af de kyrkliga som de borgerliga myndigheterna, började finna det för trångt därhemma, begynte de rikta sina blickar på det fria landet i vester, isynnerhet Illinois, om hvilket man i Alfta genom bref från den ofvannämnde Flack erhållit underrättelser. Sålunda utsändes år 1845 Olof Olsson från Söderala, hans hustru och tvenne barn såsom kunskapare till Amerika, och desse passerade samma år genom Chicago på väg till vestra Illinois, dit Erik Janson sjelf påföljande år jämte ett större sällskap anlände och där deras koloni Bishop Hill då anlades.

Sistnämda år (1846) anlände den första större svenska invandrareflocken, utgörande 15 familjer, till Chicago. Denna invandring synes ej hafva egt någon som helst förbindelse med Erik-Jansismen. Ingen af sällskapet förstod ett ord engelska, ingen

hade här före sig en enda vän eller bekant, alla voro fattiga, ja fullkomligt utarmade. Men von Schneidau tog sig dem an och blef deras tolk och tröstare. Ja, än mer, han skaffade de manliga medlemmarne af sällskapet arbete hos tvenne framstående amerikaner, B. W. Ogden och A. Smith. För dessas räkning fingo de rödja ett stycke land, beläget strax norr om nuvarande Division street och erhöllo därvid i betalning 50 cents om dagen, hvilket ansågs såsom en ganska god dagspenning, ehuru de fingo hålla sig maten sjelfva. Vintern därpå och hela året 1847 lära dessa svenskar hafva sysselsatt sig med vedsågning för 50 à 62½ cents per dag. Qvinnorna arbetade som tvätterskor i amerikanska familjer och förtjenade utom kosten 10 à 25 cents om dagen.

Ett Erik-Jansaresällskap stannar härstädes.

Innan Erik Janson begaf sig till Amerika, hade han utsett några pålitliga män, bland dem Jonas Olsson, att hit öfverföra hans trogna. Den 3 okt. 1846 anlände också till Chicago under denne Olssons ledning ett större antal Erik-Jansare, alla vestmanländingar. Men i stället för att, som de ämnat, fortsätta resan till Bishop Hill, qvarstannade de i Chicago och slogo sig ned härstädes.

Bland dessa strejkande Erik-Jansare var Jan Janson, en broder till profeten sjelf. Denne blef sedermera välbeställd egare af en bördig farm halfannan mil norr om Montrose i Cook county. Utaf de öfriga märktes Anders Larson, John P. Källman, Pehr Ersson, Peter Hessling, A. Thorsell och Käll-

ström. Alla desse bodde strax efter ankomsten tillsammans i ett hus vid Illinois-gatan, mellan Dearborn- och State-gatorna.

Påföljande år anlände 40 och 1848 ytterligare 100 svenska immigranter till Chicago. Tiderna hade nu något förbättrats, så att en god arbetare betalades med 75 cents om dagen. Lifsmedlen voro dock dyra; en tunna mjöl kostade $6 à $7 och fläsk 6 à 8 cents per skålpund.

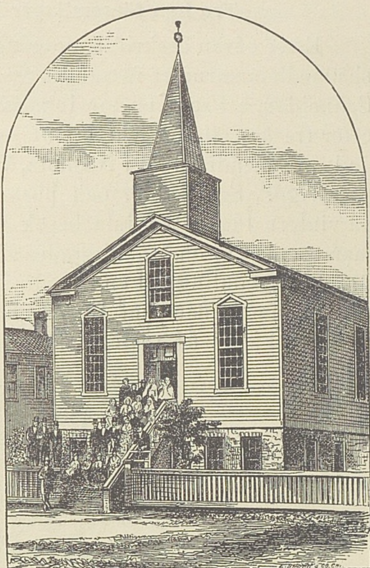
En af de första svenskar i Chicago, som i likhet med Åström och Svedberg hade egen rörelse, var en gotländing vid namn Lundblad. Han anlände hit 1847 och anlade året därpå en sodavattensfabrik, hvarmed han fortfor några månader. Han reste sedan till Quincy, Ill., där han afled. Hustrun återkom hit och dog härstädes.

Den första svenska församlingen i Chicago.

De religiösa behofven gjorde sig redan tidigt bland svenskarne härstädes gällande men blefvo till en början ej alls eller åtminstone illa tillgodosedda.

Sålunda uppträdde på hösten 1847 bland de dåvarande fåtaliga Chicago-svenskarne en viss Gustaf Smith, som sade sig vara luthersk prest men som i stället synes hafva varit en äfventyrare. Icke desto mindre lyckades han vinna deras förtroende, och en svensk (eller egentligen skandinavisk) luthersk församling bildades. Denna inköpte vid Superior-gatan, mellan Wells- och La Salle-gatorna, på den plats, där det sedermera af d:r Passavant grundlagda Emergency Hospital nu står, tomter och började bygga en liten träkyrka, hvarefter Smith tillika med en af

kyrkoföreståndarne reste till St. Louis, Mo., för att bland därvarande tyska lutheraner insamla pengar till kyrkobygget. Häri lyckades de så väl, att de vid återkomsten medförde ej mindre än $600.

Den första svenska kyrkan i Chicago.

Församlingens glädje öfver det lyckade resultatet af resan blef emellertid helt kort, ty snart rymde Smith med större delen af kassan, hvarjämte ännu en olycka inställde sig. Den halffärdiga kyrkan blef nämligen af en stark storm kastad från sin plats och svårt ramponerad. Till råga på allt uppstod i församlingen oenighet, hvilken hade till följd, att de norske medlemmarne utgingo och stiftade egen församling, med studeranden Paul Anderson som lärare. Denna den första norska lutherska församling i Chicago inköpte den halft förstörda kyrkan och upprättade henne på hennes ursprungliga plats.

Detta skedde 1848.

Tre nya församlingar bildas.

Efter ofvan beskrifna motgångar beslöto de svenska medlemmarne af församlingen, på inrådan af von Schneidau, att som pastor inkalla Unonius, hvilken efter tre års studier vid ett af episkopalerna grundadt prestseminarium i Nashota, Wis., blifvit år 1846 prestvigd. Så skedde, och pastor Unonius gjorde på vintern 1849 sitt första besök i Chicago. Den 5 mars samma år omorganiserades af Unonius "pastor" Smiths församling till en skandinavisk episkopalförsamling under namn af St. Ansgarius, hvilken från början räknade 34 röstegande medlemmar. På våren samma år flyttade Unonius hit och företog på hösten, i sällskap med von Schneidau, en resa i de östra staterna för att samla medel till kyrkobygge. För de insamlade bidragen, mellan $4,000 och $5,000, och för den af Jenny Lind påföljande år skänkta ansenliga gåfvan af $1,500 uppfördes å vestra hörnet af Franklin- och

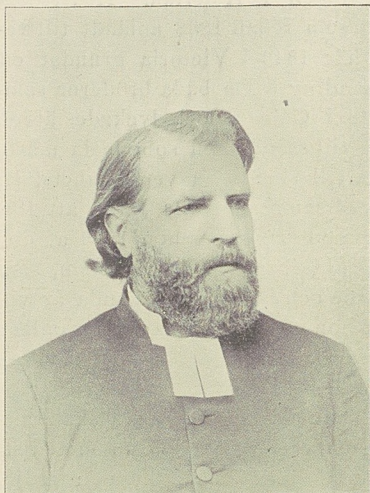
Gustaf Unonius.

Indiana-gatorna ej allenast en ganska vacker kyrka, utan ock en beqväm prestgård.

Genom metodismens förste svenske banbrytare i Amerika, O. G. Hedström, hade år 1845 organiserats å Bethelskeppet i New York den första skandinaviska metodistförsamlingen i Amerika. Hedströms yngre broder Jonas, som redan 1838 anländt till vestra Illinois, hade här 1846 i Victoria grundat en svensk metodistförsamling. De båda bröderna sammanträffade nu 1852 i Chicago och lyckades äfven här få en församling till stånd, men som båda måste inom kort återvända till sina egna verksamhetsfält, utsattes den unga församlingen för faran att förskingras. Från detta öde räddades hon 1853 af den äldre Hedströms medhjälpare S. B. Newman, som samlade medlemmarne och byggde sistnämda år vid Illinois-gatan för af honom sjelf i södern insamlade penningar den första skandinaviska metodistkyrkan i Chicago.

År 1852 funnos sålunda i Chicago två skandinaviska församlingar, en episkopal- och en metodistförsamling. I början af året därpå tillkom en tredje, en luthersk församling, men denna var uteslutande svensk. Den uppstod på följande sätt: På sommaren 1852 anlände till Chicago en liten skara vestgötar, hvilka fingo herberge hos medlemmar af den norska församlingen. Genom dessa kommo de i beröring med pastor Anderson, och de fleste af dem ingingo i hans församling. Pastor Anderson hade emellertid mer än tillräckligt arbete bland sina egna landsmän och rådde därföre svenskarne att bilda en egen församling. Då pastor T. N. Hasselquist på sin resa

från Sverige om hösten 1852 besökte pastor Anderson, tog denne af honom det löftet, att han skulle så fort som möjligt återkomma och stifta en svensk luthersk församling. H. återkom i januari följande året och den 16 i samma månad organiserades den nuvarande sv. luth. Immanuelsförsamlingen, för hvilken pastor Erland Carlsson från Vexiö stift blef den 22 aug. 1853 lärare.

Erl. Carlsson.

Immanuelsförsamlingen inköpte sistnämda år den norska församlingens af äfventyraren Smith påbörjade kyrka och nyttjade henne till 1869.

Kolerans härjningar bland immigranterna.

År 1849 anlände hit ej mindre än 400 svenskar i sällskap med koleran. Det elände denna förorsakade bland de svenske nykomlingarne trotsar all beskrifning.

Ibland utbröt farsoten redan på immigrantfartyget. Men de flesta sjukdoms- och dödsfallen inträffade under resan mellan hamnarne i östern och in-

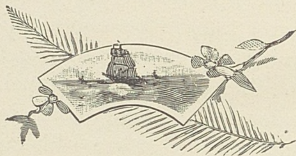
vandrarnes destinationsorter i vestern samt efter ankomsten hit. Kanalbåtarne fingo litet emellan stanna, för att lemna invandrarne tillfälle att gå i land i ändamål att på stranden gräfva grafvar åt någon eller några af reskamraterna. Föga bättre blef det, sedan järnvägar anlagts från östern till Chicago. Invandrarne instufvades nu som om de varit boskap i föga ändamålsenliga vagnar, hvilkas dörrar understundom ej öppnades på hela dagen.

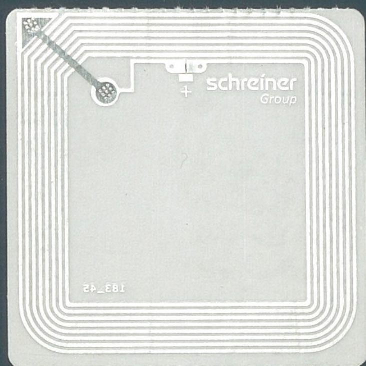
Koleran fortfor att rasa med större eller mindre häftighet under de närmast följande åren, till och med 1854, då den synes hafva kräft flera offer än under något föregående år. Men så hade nu denne mordängel flera invandrare att arbeta ibland, än förut. Under år 1850 hitkommo nämligen 500 svenska immigranter och under 1851 och 1852 1,000 hvardera året. Blott ett par exempel på farsotens härjningar under 1854. Bland de immigranter, hvilka då anlände hit, var ett större sällskap sådana från Karlskoga och Bjurkärn i Vermland. Detta sällskap medförde *sex* lik, då tåget ankom till Michigan Central-järnvägsstationen. Sjutton medlemmar af sällskapet voro af sjukdomen angripna och fördes genast till kolerasjukhuset, där mer än halfva antalet afled innan följande morgon. Af de äldre medlemmarne utaf den året förut bildade svensk-lutherska Immanuels-församlingen bortrycktes ungefär tiondedelen, och bland barnen ännu fler. Bland de nykomna immigranterna var dödligheten vida större. Det beräknas, att ej mindre än två tredjedelar af hela antalet immigranter, som under detta förskräckliga år ankommo till Amerika, afledo i koleran.

Fattigdom, ja skriande nöd och namnlöst elände blef de få öfverlefvandes lott.

Mycket af denna nöd lindrades dock genom de fyra ädle männen, konsul von Schneidaus samt pastorerna Unonius', Carlssons och Newmans bemödanden. Dessa tröstade de sjuka och döende, begrofvo de döda och sörjde för de efterlefvande.

Därför lysa också deras namn i de första Chicago svenskarnes historia med en den klaraste glans.

schreiner
Group